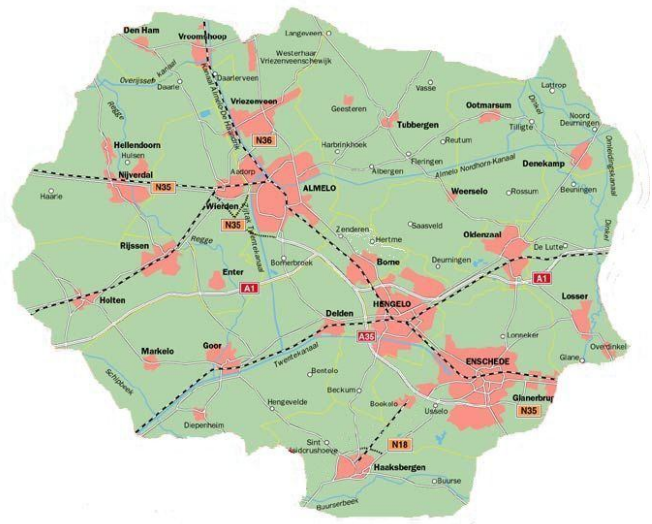
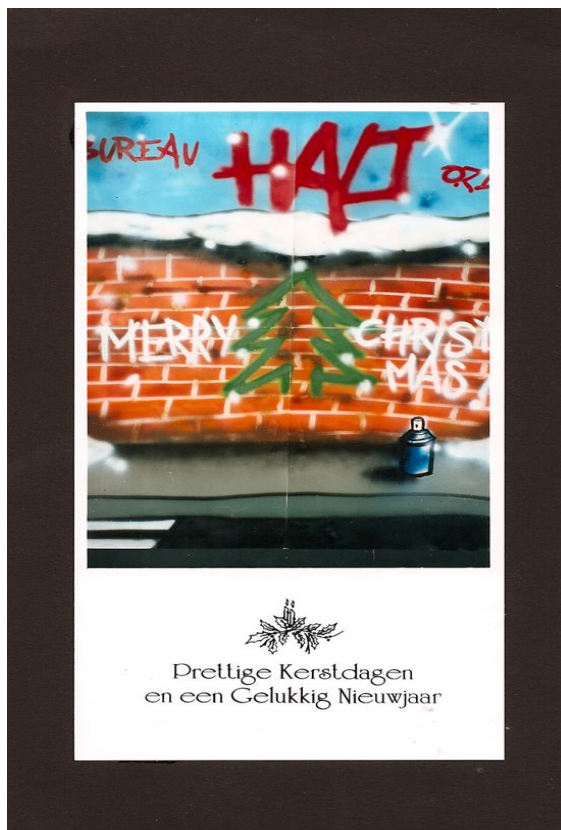

Samenwerking en voorlichting in aanloop naar de jaarwisseling in Oost-Brabant en Twente.

Bacheloronderzoek naar de preventieve maatregelen genomen in de regio's Twente en Oost-Brabant voor en rond de jaarwisseling

Onder begeleiding van Marsha de Vries, Ariana Need en Jan Gutteling.

7 juni 2010

Niek Eertink
Bestuurskunde
S0138126

Voorwoord

Voor u ligt een onderzoek naar het fenomeen genaamd 'de jaarwisseling in Nederland'. Nederlands grootste evenement zorgt naast de feestelijkheden ook voor schade, vernielingen, gewonden en spanningen tussen groepen mensen. Al met al met al bezorgt de jaarwisseling een hoop instanties vele maanden van voorbereidend werk.

Zo ook Bureau Halt. Men geeft voorlichtingen op middelbare scholen en daarnaast is men betrokken bij verschillende regionale overleggen waar verschillende organisaties zich gezamenlijk inspannen met als doel de jaarwisseling rustig te laten verlopen. Opdrachtgevers van dit onderzoek zijn de afdelingen Oost-Brabant en Twente. Beide afdelingen hadden het idee dat de voorlichtingen goed verliepen en dat men met regionale overleggen ook op de goede weg was. Echter, er is altijd ruimte voor verbetering. Daarom was er de behoefte om extra kennis te vergaren op een wetenschappelijk verantwoorde manier. In samenwerking met de Universiteit Twente is een onderzoek opgestart dat tweeledig is. Ten eerste is er onderzoek gedaan dat specifiek kijkt naar hoe kinderen omgaan met vuurwerk en hoe ze reageren op verschillende manieren van voorlichting geven. Dit onderzoek is door een studente psychologie uitgevoerd. Ten tweede was men geïnteresseerd om op een gestructureerde manier te bekijken hoe er samengewerkt wordt in regionale overleggen tussen verschillende partijen en of de voorlichtingscampagne op een goede manier georganiseerd wordt. Dit onderzoek is gebruikt als bacheloropdracht van de studie Bestuurskunde.

Dit onderzoek heeft duidelijk twee verschillende hoofdonderwerpen, de samenwerking en de voorlichtingsactiviteiten. Dit is logisch te noemen gezien de dubbele taak die Halt heeft in aanloop naar de jaarwisseling. In z'n algemeenheid vallen beide taken onder de noemer preventieve maatregelen, een begrip dat in de onderzoeksvragen ook terug komt.

Dit onderzoek kijkt op een gestructureerde manier naar wat er nou precies gebeurt in beide Halt regio's. Ten opzichte van landelijke onderzoeken naar de jaarwisseling wordt in dit onderzoek specifiek gekeken naar de situatie in deze twee regio's. Nadeel hiervan is dat kennis opgedaan uit dit onderzoek niet meteen toepasbaar is in andere regio's. Voordeel is echter dat u als het goed is, na het lezen van dit verslag, een goed idee hebt wat er in beide regio's precies gebeurt, waar dingen goed gaan en welke zaken voor verbetering vatbaar zijn.

Rest mij nog een aantal mensen te bedanken. Allereerst mijn begeleiders vanuit de Universiteit Twente, Marsha de Vries, Jan Gutteling en Ariana Need toonden zich bij elke bijkomst geïnteresseerd in de bevindingen en gaven nuttige commentaren. Verder wil ik Elly van der Helm en de andere dames van Halt bedanken voor het helpen vinden van informatie over allerlei zaken. Verder wil ik hen bedanken voor de ruimte die ze me gaven om toch in behoorlijke vrijheid dit onderzoek te kunnen doen en de uren die ik op kantoor heb doorgebracht naast nuttig ook gezellig te maken.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	p.2
1. Inleiding.....	p.5
1.1 Introductie van het onderzoek.....	p.5
1.2 Onderzoeksvragen.....	p.6
1.3 Beoordeling effectiviteit.....	p.7
2. Theoretisch kader.....	p.8
2.1. Netwerken.....	p.8
2.2. Een effectief netwerk.....	p.8
2.3. Rol van de gemeente.....	p.10
2.4. Beeld van de jaarwisseling.....	p.11
2.5. Effectieve voorbereiding.....	p.11
2.6. Preventieve programma's.....	p.13
2.7. Effectieve preventie.....	p.14
3. Methodologie en observaties.....	p.17
3.1. Selectie.....	p.17
3.2. Dataverzameling.....	p.17
3.3. Dataverwerking.....	p.17
3.4. Observaties rond het onderwerp samenwerking.....	p.18
3.5. Hoe kijkt de Politie in Oost-Brabant en in Twente hier tegen aan?.....	p.21
3.6. Halt Twente.....	p.22
3.7. Observaties rond het onderwerp voorlichting.....	p.23
4. Conclusie.....	p.25
4.1. Hoe ziet de huidige samenwerking er uit? Welke doelstellingen heeft deze?	
4.1.1. Lokale netwerken.....	p.25
4.1.2. Samenwerking politie en gemeenten.....	p.26
4.1.3. Regionale netwerken.....	p.26
4.2. Kunnen de samenwerking tussen verschillende organisaties en de genomen maatregelen door die organisaties als effectief worden beoordeeld?.....	p.27
4.3. Voorlichting.....	p.30
4.4. Hoe zien de voorlichtingsactiviteiten van Halt eruit en wat zijn de doelstellingen?.....	p.30
4.5. Kunnen deze activiteiten als effectief worden bestempelt?.....	p.31
4.6. Hoe effectief zijn de preventieve maatregelen die in aanloop naar de jaarwisseling 2009/2010 zijn getroffen door onder andere gemeenten, Halt en de politie.....	p.33
5. Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om de effectiviteit van toekomstige samenwerking en voorlichting te verhogen?.....	p.34

5.1. Samenwerking.....	p.34
5.2. Voorlichting.....	p.36
Literatuurlijst.....	p.37
Bijlage 1, de 9 aanbevelingen van commissie Thom de Graaf.....	p.38
Bijlage 2, uitwerkingen van de interviews.....	p.39
Samenvatting.....	p.60

1. Inleiding

1.1. Introductie van het onderzoek

Voor de meeste mensen is de jaarwisseling niet meer dan één of twee dagen gezelligheid, wat vuurwerk afsteken en champagne toasten op het nieuwe jaar. Dat oud en nieuw misschien toch niet zo onschuldig is als het op deze manier lijkt, blijkt al snel in het nieuwe jaar, wanneer het nieuws over gewonden en vernielingen ons via de media bereikt.

Bestuurlijk Nederland is maanden van te voren al bezig met de voorbereiding van de jaarwisseling. Dit gebeurt op alle niveaus, van de minister tot aan kleine gemeenten. Dit onderzoek is gestart op initiatief van Halt Twente en Halt Zuidoost Brabant. De betrokkenheid bij de jaarwisseling van deze partijen is tweeledig.

Ten eerste geeft men voorlichting op basisscholen en middelbare scholen over vuurwerk. Men probeert te bewerkstelligen dat jongeren leren verantwoord en veilig om te gaan met vuurwerk en dat ze zich bewust zijn van de gevaren van vuurwerk. Men maakt naast de voorlichtingslessen ook gebruik van posters, folders, informatiematerialen en het internet om deze boodschap te verspreiden onder jongeren en hun ouders. Na de jaarwisseling worden er echter nog genoeg kinderen naar Halt verwezen om een taakstraf uit te voeren, wanneer ze zich niet aan de regels hebben gehouden.

Ten tweede zijn beide afdelingen betrokken bij regionale overleggen en maken ze afspraken met onder andere politie en gemeenten over hoe de jaarwisseling georganiseerd zal worden. Gezien de twee verschillende taken van Halt rond de jaarwisseling is er voor gekozen om in dit onderzoek beide onderwerpen te behandelen.

Verschillende onderzoekers hebben zich al beziggehouden met de problemen die de jaarwisseling op veel plekken in ons land met zich mee brengt.

Verkennde onderzoeken naar de aard van de problemen, onderzoeken naar de rol van gemeenten en politie door onder andere de politieacademie en onderzoeken naar wat mensen zelf eigenlijk vinden van de jaarwisseling door stichting consument en veiligheid, hebben al een gedetailleerd beeld van het karakter van de jaarwisseling en de daarbij horende problemen en oplossingen gegeven. Het belangrijkste hierin zijn de onderzoeken gedaan door de leerstoel openbare orde en gevaarbeheersing die verbonden is aan de politieacademie. Op dit moment zijn door deze leerstoel een drietal onderzoeken gedaan waarvan de eerste de basis vormt van alle kennis die er op dit moment over de jaarwisseling bestaat. 'Hoezo rustig?!' was een verkennend onderzoek, in 2007 gedaan, waarin men een aantal belangrijke observaties, conclusies en aanbevelingen aan het licht bracht. Voor het eerst werd hierin op een wetenschappelijke wijze naar de jaarwisseling gekeken. De vervolgonderzoeken gingen wat dieper in op die conclusies en kwamen met aanvullende of preciezere aanbevelingen. De resultaten van deze onderzoeken zullen hier nog niet besproken worden omdat die, tezamen met de aanbevelingen deel uit maken van het theoretisch kader waarop dit onderzoek is gebaseerd.

Dat de problemen die zich op en rond de jaarwisseling door de overheid als dusdanig ernstig worden beoordeeld, is af te leiden uit het feit dat ook de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Guusje ter Horst, een commissie onder leiding van Thom de Graaf onderzoek heeft laten doen (Ter Horst, 2008). Deze commissie kwam met een negental aanbevelingen waar organisaties die samenwerken op lokaal en regionaal niveau ter voorbereiding van de jaarwisseling, mee aan de slag moesten gaan, aldus de minister. Dit zijn algemene richtlijnen voor elke gemeente of veiligheidsregio (Bijlage 1).

Dit onderzoek richt zich specifiek op de regio's Twente en Oost-Brabant. Waar de hierboven genoemde onderzoeken groots zijn opgezet en proberen vanuit heel veel waarnemingen en data te komen tot conclusies die algemeen geldend zijn, wordt in dit onderzoek juist geprobeerd om heel specifiek naar het verloop van de voorbereiding in genoemde regio's te kijken. De rollen van de verschillende actoren als gemeenten, politie en Halt zullen bekeken worden. Naast dit beschrijvende deel wordt de voorbereiding ook beoordeeld op effectiviteit.

Naast een onderzoek naar de integrale voorbereiding waarin meerdere partijen betrokken zijn, wordt ook naar de voorlichtingscampagne van Bureau Halt gekeken. Dit onderzoek heeft dus heel duidelijk twee onderwerpen. Enerzijds de integrale voorbereiding in de regio's, anderzijds de voorlichtingscampagne gegeven door Bureau Halt. Deze tweedeling komt terug in de onderzoeksvragen.

De relevantie om te kijken naar hoe de integrale voorbereiding tot stand komt, blijkt uit de onderzoeken die gedaan zijn door de politieacademie, de aandacht van de minister voor het probleem en de aanbevelingen gedaan door de commissie overlast jaarwisseling.

De relevantie van een onderzoek naar de voorlichting gegeven door Halt heeft allereerst te maken met de belangrijkste taak van Halt want ze geven voorlichtingslessen in de eerste en tweede klas van het voortgezet onderwijs en in Enschede heeft men zich dit jaar ook ingezet om voorlichting op basisscholen mogelijk te maken.

Ten tweede blijkt dat uit een analyse van het aantal slachtoffers van dit jaar dat 46 % van het totaal aantal gewonden in de leeftijdscategorie 10 tot en met 19 jaar valt (Consument en veiligheid, 2010, p. 1). Verder zijn er dit jaar landelijk 2299 jongeren naar Halt verwezen omdat ze de regels rond vuurwerk hebben overtreden (cijfers Halt, 2010). Dat de jongeren en de jaarwisseling dus een combinatie is die naast problemen ook gewonden oplevert is nu duidelijk. Zoals in de onderzoeksvragen te zien is, worden ook rond dit onderwerp beschrijvende vragen gesteld en daarna wordt de voorlichtingscampagne ook beoordeeld op effectiviteit.

1.2. Onderzoeksvragen

De voorlichting die door Halt wordt gegeven en de integrale voorbereiding waarin Halt, gemeenten en politie samenwerken, worden samen als preventieve maatregelen benoemd in de hoofdvraag. Beide onderwerpen worden wel per deelvraag apart beantwoord. In de beantwoording van deelvraag drie worden aanbevelingen gedaan om de effectiviteit van beide onderwerpen te verhogen.

Hoe effectief zijn de preventieve maatregelen die in aanloop naar de jaarwisseling 2009/2010 zijn getroffen door onder andere gemeenten, Halt en de politie.

1. Integrale voorbereiding waarin gemeenten, Halt en politie samenwerken.
 - a. Hoe ziet de huidige voorbereiding er uit en welke doelstellingen heeft deze?
 - b. Hoe effectief is deze voorbereiding?

2. De voorlichtingscampagne van Halt.

- a. Hoe zien de huidige voorlichtingsactiviteiten er uit en welke doelstellingen hebben deze?
- b. Hoe effectief is deze voorlichtingscampagne?

3. Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om de effectiviteit van toekomstige voorbereiding en voorlichting te verhogen?

1.3. Beoordeling effectiviteit

Wanneer de voorbereiding en de voorlichtingscampagne op effectiviteit wordt beoordeeld, spelen onderzoeken en theorie een belangrijke rol. In het volgende hoofdstuk zal dieper worden ingegaan op theorie over netwerken en voorlichting en onderzoeken die gedaan zijn over de voorbereiding op de jaarwisseling. De belangrijkste zaken daaruit zullen ons helpen een beoordeling van de effectiviteit te geven. Gebruikte onderzoeken en theorie komen namelijk met een aantal aanbevelingen en kenmerken over effectieve voorbereiding en voorlichting. Die worden gebruikt als onderwerpen tijdens de observaties en vormen dus de basis voor de conclusies die getrokken worden. De theorie en de kennis die is opgedaan uit de onderzoeken van de politieacademie worden als een blauwdruk op de situaties in Oost-Brabant en Twente gelegd om zo tot een goede beoordeling van effectiviteit te komen. Hieronder wordt het schema weergegeven. Verderop worden die onderwerpen besproken.

Schematische weergave van beoordeling effectiviteit van voorbereiding	
<i>Onderwerpen</i>	<i>Beoordeling</i>
Op tijd beginnen	
Gezamenlijk voorbereiden	
Breed gedragen netwerk waarin men effectief samenwerkt	
Coördinatierol gemeenten	
Jaarwisseling-paradox	
Communicatie met inwoners	
Christelijke gemeenten	
Kennis en onderzoek	

Schematische weergave van beoordeling effectiviteit van voorlichting	
<i>Onderwerp</i>	<i>Beoordeling</i>
Uitvoerig en veelomvattend opgezet	
Gevarieerde lesmethoden	
Intensiteit	
Gebaseerd op theorie	
Positieve relaties	
Goede timing	
Relevantie	
Evaluatie van de uitkomsten	
Goed getrainde begeleiders	

2. Theoretisch kader

In dit theoretisch kader zullen onderzoeken besproken worden die helpen om op een gestructureerde manier antwoorden te kunnen vinden op de vragen die gesteld zijn. Weer wordt het onderscheidt tussen voorbereiding en samenwerking aan de ene kant en de voorlichtingscampagne aan de andere kant aangehouden.

2.1. Netwerken

De integrale voorbereiding van de jaarwisseling komt tot stand doordat een aantal partijen samenwerken. Uit regionale handboeken blijkt ook dat vele partijen samenwerken in de voorbereiding op de jaarwisseling (Platform IVZ Twente, 2009). In Nederland bestaat daar geen uniforme werkwijze voor. Elke regio of gemeente doet dit op haar eigen manier. Er bestaan dus grote verschillen in hoe voorbereiding wordt opgezet en hoe verschillende netwerken van organisaties de jaarwisseling multidisciplinair aanpakken (Adang, 2009, p. 72). Regionale afstemming wordt als een vereiste gezien om de jaarwisseling goed te laten verlopen. Hoewel het lokale aspect belangrijk is, is afstemming tussen verschillende partijen van belang. De commissie De Graaf doet zelfs een aantal voorstellen over de onderwerpen die op regionaal niveau zouden moeten worden geregeld (De Graaf, 2008, p. 26). Uit bovenstaande concluderen we dat samenwerken in aanloop naar de jaarwisseling heel belangrijk is. Het speelt een rol in het wel of niet succesvol organiseren van de voorbereidingen. Dat de commissie onder leiding van Thom de Graaf, in opdracht van de minister, onderzocht heeft hoe men het best kan samenwerken, geeft al aan dat samenwerken een complexe zaak is. Vandaar dat het relevant is om naar theorie over samenwerken, in die theorie 'samenwerken in netwerken' genoemd, gekeken moet worden. Het ontstaan van netwerken in het algemeen is te verklaren uit de shift van government naar governance. Niet langer is de (lokale) overheid alleen verantwoordelijk voor het maken van beleid, het aansturen, controleren en managen maar een grote groep organisaties uit het publieke, private en vrijwillige domein praten en beslissen mee. De opkomst van netwerken valt te verklaren uit complexer wordende problemen, spreiding van kennis en deskundigheid en de opmars van marktwerking (Terpstra & Van Kouwenhoven, 2004).

De redenen waarom er meer samen wordt gewerkt in netwerken zijn nu duidelijk. Die samenwerking gaat echter niet vanzelf. Werken in een netwerk is namelijk evenwichtskunst. Dit omdat er zoveel partijen zijn betrokken die ieders hun eigen ervaring, expertise, visie en dergelijke meebrengen. Allerlei tegenstellingen zullen naar boven komen en hier moet men rekening mee houden. (Terpstra & Van Kouwenhoven, 2004).

2.2. Een effectief netwerk

Om toch effectief te kunnen samenwerken in een netwerk moet rekening worden gehouden met die verschillende partijen en tegenstellingen. Er bestaat simpelweg geen ideaaltypisch netwerk met een aantal eigenschappen waaraan een goedwerkend netwerk altijd aan voldoet of aan moet voldoen. Dit heeft als één van de belangrijkste oorzaken dat lokale omstandigheden overal anders zijn (Terpstra & van Kouwenhoven, 2004). Hoe een netwerk functioneren moet, hangt onder andere af van welke problemen het dient aan te pakken. Ook spelen de onderlinge verhoudingen tussen de betrokken partijen. Netwerken kunnen dus heel verschillend zijn. Toch kunnen er grote verschillen bestaan tussen netwerken maar ze kunnen daarom prima functioneren.

Echte harde voorwaarden voor een goed functionerend netwerk zijn dus niet te benoemen. Wel zijn er een aantal aandachtspunten waarmee rekening kan worden gehouden bij het realiseren van een doelgericht en goed functionerend netwerk. Deze aandachtspunten zijn onder te verdelen in vier categorieën. Ten eerste zijn er aandachtspunten die te maken hebben met *de totstandkoming van het netwerk*. Verder zijn er een aantal zaken te zeggen over de *eigenlijke samenwerking* binnen het netwerk. Ook kan de effectiviteit verhoogd worden door naar zaken te kijken die gericht zijn op de *verhouding tussen netwerk en deelnemers*. Als laatste kunnen er punten worden benoemd die te maken hebben met de *gehanteerde werkwijze*. Hieronder zullen de vier categorieën met aanbevelingen en aandachtspunten voor een effectief netwerk worden uitgewerkt in bovenstaande volgorde.

Netwerken bestaan natuurlijk niet automatisch, verschillende partijen nemen op een bepaald moment de beslissing om samen te gaan werken. Ook voor het opstarten van een netwerk zijn een aantal zaken te benoemen die er toe bij dragen dat het netwerk effectiever te werk kan gaan. Ten eerste moet het niet zijn opgelegd dat verschillende partijen bij elkaar moeten komen, het moet van onderaf, breed gedragen zijn. Echter er moeten wel één of 2 sterke partijen zijn die het willen opzetten en er tijd en energie in steken. Dat betekent ook dat men moeilijkheden in het begin moet willen overwinnen. Wanneer een netwerk is opgestart, gaat niet alles vanzelf. Er zal een coördinator moeten zijn om de regie te nemen. Daarnaast moeten alle partijen wel het idee hebben dat er bepaalde problemen zijn. Als laatste effectiviteitverhogende punt kan worden benoemd dat het zinvol is dat partijen enigszins het zelfde denken over hoe de problemen moeten worden aangepakt (Terpstra & van Kouwenhoven, 2004).

Als een netwerk dan is opgezet, gaat het erom dat er ook doelgericht gewerkt wordt binnen het netwerk. Ook hier zijn een aantal aanbevelingen over gedaan. Een belangrijke zaak daarbij zijn dat de contacten een informeel karakter moeten hebben. Men moet vertrouwen in elkaar hebben en daarbij zijn intensieve en persoonlijke relaties belangrijk. Wanneer men elkaar spreekt is het belangrijk dat er geen vergadercultuur is en dat het overleg gericht is op veel informatie-uitwisseling. Logischerwijs moet met probleemgericht werken maar een zekere mate van flexibiliteit wordt ook wenselijk geacht (Terpstra & van Kouwenhoven, 2004).

Wat erg samenhangt met de eigenlijke samenwerking, is hoe verschillende organisaties functioneren ten opzichte van het netwerk. Wanneer een netwerk is opgericht, is het van belang dat iedereen zich realiseert dat het netwerk bestaat bij de gratie van die partijen. Daarom moeten deelnemers wel voldoende steun hebben voor de doelstellingen en de manier van werken in het samenwerkingsverband.

In een netwerk zitten vaak ook grote partijen als een gemeente. Het is van belang dat de afspraken die gemaakt worden ook naar de andere afdelingen van zo'n grote organisatie worden doorgecommuniceerd.

Wanneer vertegenwoordigers van organisaties in het overleg niet zelfstandig dingen kunnen beslissen en steeds alles overlegd moet worden met eventuele leidinggevendenden, is dit geen basis om het netwerk effectief te laten functioneren. Vertegenwoordigers moeten voldoende vrijheid hebben. (Terpstra & van Kouwenhoven, 2004).

Niet alleen de manier waarop organisaties samenwerken maakt een netwerk effectief of niet. De oplossingen die bedacht worden, moeten ook bij het type probleem passen. Is een probleem incidenteel, kan voor andere benaderingen worden gekozen dan wanneer het een structureel probleem. In dat laatste geval verdient het de aanbeveling om een preventieve benadering te kiezen die breed wordt opgezet (Terpstra & van Kouwenhoven, 2004). Dit lijkt een open deur maar kan toch essentieel zijn. Wanneer een netwerk hier al verkeerd begint, ondermijnt dat natuurlijk de effectiviteit.

Het is nu duidelijk dat een effectief netwerk geen vanzelfsprekendheid is. Er zijn een aantal fases of categorieën te onderscheiden waarin aanbevelingen kunnen worden gedaan. Het onderscheidt tussen deze categorieën is niet heel duidelijk. Wanneer er iets gezegd wordt over hoe men met elkaar samenwerkt, heeft dat met de eigenlijke samenwerking te maken maar ook met hoe organisaties in het netwerk staan. In de beoordeling van effectiviteit zullen bovenstaande onderwerpen gezamenlijk besproken worden. Ook omdat een deel van deze aanbevelingen heel algemeen zijn en afzonderlijk ons niet in staat stellen om een goed oordeel over de effectiviteit te geven.

2.3. Rol van de gemeente

Zoals al benoemd bij de totstandkoming van een netwerk is het belangrijk dat er één of twee organisaties het voortouw nemen in het opzetten van een netwerk. Daarop voortbordurend komen we op de rol van de gemeente. Want de gemeente is in een lokaal veiligheidsnetwerk de aangewezen organisatie om, naast het initiatief nemen, ook tijdens de samenwerking de coördinerende rol op zich te nemen. Ze hebben de organisatie, de macht en de middelen om dingen op te starten en gedaan te krijgen. Uit het onderzoek blijkt echter dat gemeenten juist vaak als zwakke broeder in het netwerk worden gezien. Van de coördinerende rol komt weinig terecht (Terpstra & van Kouwenhoven, 2004). Er is wel een formeel beleid maar duidelijke visie is er niet. Er zijn wel plannen en doelstellingen alleen deze zijn vaak zo breed en zonder duidelijke concrete plannen over wat te doen dat er weinig gebeurt. Er is geen overeenstemming of consistente lijn. Dit komt doordat er in 1 gemeente verschillende afdelingen bezig zijn met veiligheidsproblematiek en deze afdelingen werken onvoldoende samen of hebben soms heel verschillende ideeën over hoe er gewerkt moet worden. Verder blijkt het zo te zijn dat men van bijvoorbeeld een stadsdeel grote verwachtingen als het gaat om hun rol in het lokale netwerk. Maar in de gemeentelijke organisatie hebben deze afdelingen vaak juist een zwakke positie en kunnen weinig uitrichten. Ook is het zo dat er vaak onbegrip is bij de uitvoerenden over de beleidsmatige kijk naar het probleem door ambtenaren van de gemeente.

Vaak werd deze rol vaak overgenomen door de politie maar de onderzoekers zeggen dat deze zich vaak terugtrekt op haar kerntaken. Politiediensten zijn tegenwoordig meer gericht op eigen functioneren waardoor men zich niet meer profileert als initiator of overkoepelend orgaan. En een gemeente die gehinderd wordt door bovenstaande zaken, kan dit ook niet opvullen. Er ontstaat dan een probleem in de coördinatie van het netwerk. De onderzoekers vinden dat politie en gemeenten een aanwezige en coördinerende rol moeten nemen in lokale veiligheidsnetwerken. Men heeft namelijk de mogelijkheden om beleid te veranderen en dingen gedaan te krijgen, meer dan dat anderen dat hebben. Ook spreken de onderzoekers van een symbolische macht. Als de politie ergens voor gaat, werkt dat stimulerend op andere partijen (Terpstra & Van Kouwenhoven, 2004).

Er is nu een beeld geschetst van hoe een lokaal veiligheidsnetwerk in zijn algemeenheid effectiever kan zijn. Vervolgens is specifiek ingegaan op de rol van de gemeente en daarbij aansluitend die van de politie omdat dit vaak de belangrijkste organisaties (zouden moeten) zijn in een lokaal netwerk. Beschreven zaken hebben betrekking op lokale veiligheidsnetwerken, wat betekent dat het dus niet perse netwerken zijn die zich bezighouden met de jaarwisseling. Vandaar dat de focus vanaf nu specifiek naar de jaarwisseling wordt verschoven. Er zal vanaf nu specifieke kennis over de jaarwisseling besproken worden die tot stand is gekomen op basis van onderzoeken van de politieacademie.

2.4. Beeld van de jaarwisseling

Oud en nieuw wordt groots gevierd in heel Nederland, te vergelijken met bijvoorbeeld Koninginnedag. De feestelijke sfeer wordt echter jaarlijks verstoord door een aantal zaken (de Graaf, 2008).

De traditie waarin alcohol, vuur en lawaai een belangrijke rol spelen, leidt logischerwijs tot problemen. Het stoken van vuren en de aanwezigheid van illegaal vuurwerk heeft immers gevaarlijke aspecten. Daarnaast vinden er veel kleine incidenten plaats die qua karakter te vergelijken zijn met gewone uitgaansavonden.

Verder grijpen vooral jongeren in stedelijke gebieden de jaarwisseling aan als gelegenheidsstructuur om de confrontatie op te zoeken met andere burgers of met het openbaar gezag. Dit leidt vaak tot vernielingen en dergelijke.

Wat hiermee samenhangt is de mentaliteit die veel mensen hebben ten aanzien van oud en nieuw. Men heeft het idee dat eens per jaar alles moet kunnen. Dat hierbij regels worden overtreden, wordt niet als verkeerd beschouwd. Deze doorgeschoten tradities komen vaak niet overeen met de visie van bijvoorbeeld politie. De problematiek die hier uit voortkomt, speelt niet alleen in steden maar ook in, vaak steeds dezelfde, plattelandsgebieden (Adang, 2009, p. 9). Optredens van politie worden daarom vaak niet begrepen en men reageert vaak met geweld (Adang, 2007, p. 47-48).

Om bovenstaande in één zin te vatten gebruikt men ook wel de term 'structureel incidentalisme'. Het zijn namelijk geen afzonderlijke incidenten maar een opeenstapeling van zich herhalende incidenten die tezamen de openbare orde zwaar belasten met als gevolg veel politiek-maatschappelijke ophef (Adang, 2007, p. 210).

2.5. Effectieve voorbereiding

Om met bovenstaande wetenschap in de hand ook daadwerkelijk werkende instrumenten te bedenken die politie etc. kunnen gebruiken is niet makkelijk. Er bestaan wel veel 'best practices' en goede ervaring van afzonderlijke gemeenten over hoe je bijvoorbeeld het best kan voorbereiden, hoe het contact met burgers eruit kan zien, hoe je optreedt tijdens de jaarwisseling zelf en als het gaat over de nafase, bestaan best practices.

Uit onderzoek is gebleken dat er wel een aantal onderwerpen zijn waarover men moet nadenken in de voorbereiding op de jaarwisseling. Om een gestructureerde en effectieve voorbereiding te creëren moet een aantal aanbevelingen in acht nemen. Hieronder staan ze benoemd en daarna worden ze afzonderlijk beschreven.

1. Jaarwisseling-paradox
2. Op tijd beginnen
3. Gezamenlijk voorbereiden (risicoanalyse)

4. Communicatie met inwoners
5. Christelijke gemeenten
6. Kennis en onderzoek.

1. Jaarwisseling-paradox

Succesvolle methoden die overal toepasbaar zijn bestaan niet. Dit heeft vooral te maken met de complexiteit van het probleem. De complexiteit wordt verklaard in de zogenaamde 'jaarwisseling-paradox'. Ordeverstoringen bij jaarwisselingen zijn verankerd in de lokale sociale structuren en vereisen maatwerk. Tegelijkertijd zijn die ordeverstoringen echter bovenlokaal en is er een zekere centralisatie nodig om ze aan te kunnen pakken.

Maatwerk is vereist omdat het karakter van de jaarwisseling vooral lokaal is. Dit heeft vooral te maken met de lokale tradities zoals we hierboven uiteen hebben gezet. Daarom zijn lokale bestuurders, politie en andere hulpverleners bij uitstek geschikt om hiermee aan het werk te gaan aangezien zij bekend zijn met de lokale problematiek. Een regionale aanpak die in een groot aantal gemeenten wordt toegepast werkt niet. Uit onderzoek blijkt dat zo'n methode te veel negatieve effecten met zich mee brengt op lokaal niveau. Bovenlokaal beleid zal dus altijd aangepast moeten worden aan de lokale omstandigheden, maatwerk dus (Adang, 2007, p. 220).

Het tweede deel van de paradox, een zekere mate van centralisatie is toch nodig, kan als volgt verklaard worden. Het grote aantal lokale gebeurtenissen moet niet los van elkaar worden bekeken maar heeft een sterk bovenlokaal karakter. Oud en nieuw is dan ook een landelijk risico-evenement.

Uit bovenstaande paradox zijn dus twee adviezen te halen waar gemeenten en politie rekening mee moeten houden in de voorbereiding op de jaarwisseling. Ten eerste is maatwerk erg belangrijk, voorbereiden op lokaal niveau. Ten tweede moet er wel een zekere centralisatie zijn vanwege het bovenlokale karakter van de jaarwisseling.

2. Op tijd beginnen

Verder is het essentieel om op tijd te beginnen. Een goede voorbereiding kan al beginnen bij de afhandeling van de vorige jaarwisseling. Wanneer dit je startpunt is, kunnen zaken die de vorige keer fout gingen of nu nog om aandacht vragen meteen worden opgepakt en afgehandeld. Stel dat de problematiek die zich tijdens de jaarwisseling manifesteert het hele jaar door aanwezig is. Dan kan vroeg in het jaar daar iets aan gedaan worden. De derde reden waarom tijdig beginnen effectief is, is omdat politie en gemeenten zo tijd hebben om personele inzet en dergelijke voor te bereiden (Adang, 2007, p. 225).

3. Gezamenlijk voorbereiden

Vanuit de politie moet niet het idee bestaan dat alleen zij en de gemeente verantwoordelijk is voor het wel of niet rustig verlopen van de jaarwisseling. Samenwerking met gemeente en brandweer is belangrijk maar net zo belangrijk is het om bijvoorbeeld jeugdwerkers, horeca, beveiliging en justitie te betrekken in de voorbereiding. Een gezamenlijk draaiboek is daarbij een vereiste. Daarnaast is een risicoanalyse van belang. Bij andere grootschalige evenementen is dit een beproeft middel gebleken. Waarschijnlijkheid en impact van risico's of risicovolle gebeurtenissen zouden hierin beschreven moeten worden (Adang, 2007, p. 226).

Verder moet contact met burgers goed zijn. Zij zijn een volwaardige partij. Contact moet niet alleen met welwillende bewoners worden gezocht maar ook met potentiële

ordeverstoorders. Ook voor de politie is dit contact nuttig, zij kunnen informatie halen uit de contacten over hoe gedacht wordt onder de bevolking (Adang, 2007, p. 226).

4. Communicatie met inwoners

Bovenstaande heeft niet alleen betrekking op samenwerking met inwoners maar ook met algemene communicatie naar inwoners toe. Communicatie met burgers heeft als doel het gekozen beleid duidelijk te maken. Deze strategie zou in een communicatieplan moeten worden vastgelegd. Het moet duidelijk zijn hoe er contact met burgers wordt gemaakt. Men kan direct contact maken in bijeenkomsten maar een indirecte manier, bijvoorbeeld via de krant, zou ook genoeg kunnen zijn.

Wat hier mee samenhangt is de rol van de burgemeester. Deze moet aanspreekbaar zijn voor burgers en een duidelijk beeld en beleid uitdragen (Adang, 2007, p. 227).

5. Speciale behandeling strengchristelijke gemeenten

Al jaren is het zo dat tijdens de jaarwisseling incidenten vaker voorkomen en heviger zijn in zeer christelijke gemeenten. Dit heeft twee redenen. Ten eerste zijn er vaak drugsproblemen die ook nog is niet onderkent worden door gemeente en politie. Ten tweede kunnen de incidenten tijdens oud en nieuw vaak verklaard worden uit de situatie zoals die het hele jaar door bestaat. Het is niet zo dat ongeregelheden uit het niets komen. Zij zijn het gevolg van hoe burgers en overheid met elkaar omgaan. Daarom moet er in dit type gemeenten een hoger niveau van handhaving, het hele jaar door, worden nagestreefd door het lokale bestuur en politie (Adang, 2007, p. 228).

6. Kennis en onderzoek

Goede methoden moeten gedeeld worden. Ter voorbereiding op de jaarwisseling zou kennis op regionaal niveau moeten worden verzameld en worden gecommuniceerd naar het lokale niveau (Adang, 2007, p. 229). Op landelijk niveau zou een kennisnetwerk moeten worden vormgegeven die verder onderzoek moet gaan begeleiden (Adang, 2009, p. 11).

Algemene theorie over hoe netwerken effectief functioneren is besproken. Daarna is verder ingegaan op specifieke kenmerken van de jaarwisseling en een aantal aanbevelingen om de jaarwisseling zo effectief mogelijk voor te bereiden. Vanaf nu zal de focus worden verlegd naar preventie en de voorlichtingscampagne en de relevante theorie zal worden besproken.

2.6. Preventieve programma's

Samenwerking tussen verschillende organisaties is van belang om de jaarwisseling goed te laten verlopen. Echter, gedragsverandering proberen te bewerkstelligen bij mensen is ook belangrijk. Wanneer mensen uit zichzelf beseffen dat de dingen waarmee ze bezig zijn gevaarlijk of onverstandig zijn, worden problemen echt opgelost. Daarom wordt de jeugd op scholen wegwijs gemaakt als het gaat om vuurwerk. Voorlichting wordt gegeven in groep 7 en 8 van de basisschool en in de eerste en tweede klas van het voortgezet onderwijs. Deze kinderen hebben de leeftijd van 11 tot 15 jaar en komen rond die periode in aanraking met (illegaal) vuurwerk. Ook het aantal vuurwerkslachtoffers is in deze leeftijdscategorie het grootst, zo'n 23% van het totaal aantal slachtoffers in zowel 2009 als 2010. (Consument en Veiligheid, 2009 en 2010). Voorlichting geven in deze groep is daarom dus zeer relevant.

2.7. Effectieve preventie

Preventieve programma's bestaan er in alle soorten en maten. Ze bestaan op tal van terreinen zoals alcoholmisbruik, gewelddadig gedrag, etc. Preventie heeft natuurlijk alleen zin wanneer de toegepaste interventie ook daadwerkelijk effect heeft op dat waar de interventie zich op richt. De wetenschap is echter slecht in staat antwoord te geven op deze vraag. Causale relaties tussen preventief ingrijpen en effect zijn erg lastig aan te tonen. Methodologische problemen in de onderzoeken maken dat het vaak onverantwoord is om effecten toe te schrijven aan de preventieve programma's (Verdurmen, e.a., 2003, p. 50). Dit onderzoek heeft niet tot doel deze causale relatie te onderzoeken. Dit onderzoek kijkt vanuit een theoretisch perspectief naar de voorlichting zoals die door Halt wordt gegeven. Deze aanpak sluit aan bij de vraag vanuit de praktijk die er simpelweg op neer komt: Werkt onze aanpak? Uit onderzoek zijn een aantal algemene principes naar voren gekomen die essentieel zijn voor een effectief preventief programma. Met behulp van deze principes wordt gekeken hoe de voorlichting door Halt is vormgegeven en op welke punten die als effectief kan worden beoordeeld. Dit zijn een vijftal karakteristieken van effectieve programma's, twee principes over hoe programma's aansluiten bij de doelgroep en twee principes over implementatie en evaluatie. In die volgorde zijn ze hieronder weergegeven en vervolgens worden ze besproken.

1. Uitvoerig en veelomvattend opgezet
2. Gevarieerde lesmethoden
3. Intensiteit
4. Gebaseerd op theorie
5. Positieve relaties
6. Goede timing
7. Relevantie
8. Evaluatie van de uitkomsten
9. Goed getrainde begeleiders

1. Uitvoerig en veelomvattend opgezet

Een programma moet zo in elkaar zitten dat het probleem vanuit meerdere kanten wordt benaderd. Er moet een scala van maatregelen worden ingezet om het probleem aan te pakken. Hierbij spelen twee dimensies een grote rol.

Ten eerste moeten er meerdere interventies plaatsvinden om het probleemgedrag aan te kaarten. Er kunnen hierbij verschillende aspecten van het probleemgedrag worden behandeld.

Ten tweede moet er gebruik worden gemaakt van meerdere partijen die invloed hebben op de probleemveroorzaker. Zo kunnen bijvoorbeeld ouders, begeleiders en scholen betrokken worden bij het programma. Verder kan het belangrijk zijn om normen die heersen in de omgeving waarin de probleemveroorzaker zich begeeft, ook te betrekken in het programma. Toegepast op onze situatie waarin een jongere op een bepaalde manier met vuurwerk omgaat, zou je bijvoorbeeld aandacht kunnen besteden aan hoe jongeren van zijn of haar leeftijd met vuurwerk omgaan of hoe ze denken over vuurwerk (Nation, 2003, p. 4).

2. Gevarieerde lesmethoden

Lesmethoden moeten gevarieerd zijn. Hiermee wordt bedoeld dat men niet alleen traditionele methoden gebruikt om veranderingen teweeg te brengen. Traditionele programma's zijn vooral gebaseerd op kennis, informatie en groepsdiscussies. Men is van

mening dat preventieve programma's ook moeten bestaan uit actievere vormen die er op gericht zijn vaardigheden te ontwikkelen. Dit moet op een interactieve manier gebeuren zodat deelnemers daar ook ervaring mee krijgen. Een voorbeeld hiervan kan zijn dat leerlingen manieren worden aangeleerd om uit situaties te blijven waarin ze in overtreding zijn of die gevaar met zich mee brengen. Dit kan bijvoorbeeld door het aanleren van communicatieve vaardigheden (Nation, 2003, p. 5).

3. Intensiteit

Deelnemers aan een programma moeten lang genoeg bloot staan aan de interventie. Dit omdat het anders geen effect heeft. Dit kan gemeten worden in het aantal contacturen maar ook kan men kijken naar de kwaliteit van de interventie. Verder blijkt dat hoe groter de kans dat iemand in de fout gaat, hoe langer of intenser de interventie moet zijn.

Uit onderzoek blijkt dat herhaling of follow-up sessies een positieve bijdrage leveren aan de effectiviteit. Opgedane kennis en vaardigheden blijven langer behouden. In dit onderzoek is dat relevant omdat de voorlichtingscampagne maar van korte duur is (Nation, 2003, p. 5-6).

4. Gebaseerd op theorie

Bij het ontwerpen van preventieve programma's is het van belang dat er wetenschappelijke basis is voor de manier waarop programma's in elkaar zitten. Hierbij moet het probleem dat aangepakt onderzocht worden. Van te voren moet duidelijk zijn wat precies de oorzaken van een probleem zijn en verder moet helder zijn welke methoden dit probleem kunnen aanpakken. Ervaringen uit het verleden of best practices zijn geen basis om nieuwe programma's te ontwikkelen, omdat deze geen wetenschappelijk aangetoonde zekerheid bieden dat ze opnieuw zullen werken (Nation, 2003, p. 6).

5. Positieve relaties

Kinderen moeten de kansen krijgen om positieve relaties met anderen op te bouwen. Uit meerdere onderzoeken blijkt dat vooral een goede relatie met een ouder iemand erg kan bijdragen aan een positieve uitkomst vanuit een preventief programma. De ouder-kind relatie wordt belangrijk beschouwd maar ook relaties met leraren, mentoren of ouderen uit de directe leefomgeving van het kind zijn belangrijk. Bij het ontwerpen van een preventief programma kun je rekening houden met deze wetenschap door bijvoorbeeld ouders of leraren te betrekken methode. Ook al omdat is aangetoond dat het nut van individueel contact met bijvoorbeeld een therapeut of specialist, in ons geval dus bijvoorbeeld een Halt-medewerker, niet automatisch een positief effect heeft op het gedrag van kinderen (Nation, 2003, p. 6-7).

6. Goede timing

Een preventief programma moet goed getimed zijn. Het probleem dat in het programma wordt aangepakt moet op dat moment ook spelen bij deelnemers. Wanneer je te vroeg of te laat de interventie pleegt, heeft het minder zin om te interveniëren. In ieder geval zou interventie moeten plaats vinden voordat het gedrag dat wordt geprobeerd te voorkomen, optreed.

Daarnaast moet er rekening worden gehouden met de ontwikkeling van deelnemers. Het programma moet aansluiten bij het niveau van deelnemers en hoe ze zich ontwikkelen op dat moment. Voor Halt betekent dat bijvoorbeeld dat er verschil moet zitten tussen hoe

voorlichting in groep 7 wordt gegeven en hoe dat gaat in de tweede klas van de middelbare school (Nation, 2003, p. 7).

7. Relevantie

Wanneer deelnemers een programma als relevant beschouwen, draagt dit positief bij aan de effectiviteit van het programma. Met relevant wordt onder ander bedoelt dat het programma aansluit bij normen en cultuur binnen de gemeenschap waarin het kind leeft. Hiermee wordt bedoelt dat vorm en taal aansluiten bij de doelgroep maar ook voorbeelden die in lessen worden gegeven moeten aansluiten bij de belevingswereld van jongeren. Een aanpak die geen onderscheid maakt in verschillende individuele behoeften van deelnemers zal niet optimaal werken. Degenen die van te voren al de kleinste kans hadden om in het verkeerde gedrag te vervallen, zullen wel geholpen worden maar risico-kinderen worden niet bereikt. Dit terwijl zij juist belangrijk zijn. De behoeften van deze kinderen moet juist terugkomen in het programma (Nation, 2003, p. 8).

8. Evaluatie van de uitkomsten

Zoals in het begin van dit stuk aangestipt, is het zeer van belang te kijken of programma's daadwerkelijk effectief zijn. Tegenwoordig worden deze onderzoeken steeds vaker uitgevoerd en komt men terug op oude aannames en ontstaan er nieuwe inzichten over wat wel en niet effectief is. Onderzoeken geven aan dat wanneer er continu geëvalueerd word, men beter in staat is om in verschillende fases van de interventie aanpassingen door te voeren (Nation, 2003, p. 8).

9. Goed getrainde begeleiders

Het lijkt logisch dat de persoon die in het programma contact maakt met de deelnemers ook van invloed is om de effectiviteit van de interventie. Personeel moet goed getraind zijn, competent zijn en gesteund worden door de organisatie of leidinggevenden. Daarnaast moet het personeel ook gemotiveerd zijn zodat ze jongeren ook echt kunnen bereiken (Nation, 2003, p.9).

De onderwerpen die in hoofdstuk één schematisch zijn weergegeven, zijn nu allemaal besproken. De aanbevelingen en principes zullen allemaal besproken worden in de interviews met mensen uit het werkveld. De beoordeling van effectiviteit komt niet neer op het simpel invullen van het schema. Er zal in de conclusie gestructureerd antwoord worden gegeven op de vragen vanuit de verschillende aanbevelingen en kenmerken. In volgend hoofdstuk zal de methodologie van dit onderzoek worden uitgewerkt en daaruit voortvloeiend de belangrijkste observaties rond de verschillende besproken onderwerpen van dit hoofdstuk.

3. Methodologie en observaties

In volgend hoofdstuk zullen we aandacht besteden aan de methodologie van dit onderzoek. Via een indeling die drie stappen omvat, komen we bij de antwoorden die de respondenten hebben gegeven in de interviews. Eerst zullen keuzes omtrent dataverzameling worden beargumenteerd. Vervolgens wordt bij dataverwerking ingegaan op de belangrijke begrippen betrouwbaarheid en volledigheid. Vervolgens komen we tot een data-analyse. Hier zullen de observaties uit de interviews per onderwerp besproken worden.

3.1. Selectie

Het onderzoek richt zich op twee Halt-gebieden, te weten Twente en Oost-Brabant. Zij zijn tevens de opdrachtgevers van dit onderzoek. Binnen deze gebieden wordt gekeken op welke wijze de jaarwisseling is voorbereid. Zowel intern, wanneer we kijken naar de voorlichtingsactiviteiten, als integraal, wanneer we de samenwerking tussen Halt en zogenaamde ketenpartners beoordelen. De gemeenten die meewerken aan het onderzoek zijn de gemeenten Heusden, Enschede en Rijssen-Holten. Deze gemeenten hebben zich aangemeld en dienen dus als vaststaand gegeven te worden beschouwt.

3.2. Dataverzameling

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek waarbij we de informatie verkregen hebben uit interviews. Beleidsmedewerkers van de verschillende gemeenten zijn bevestigd over de onderwerpen rond samenwerking en voorbereiding. Daarnaast is er gesproken met mensen van de politie en Halt. Door met meerdere organisaties binnen een netwerk te spreken, wordt geprobeerd een zo compleet mogelijk beeld te krijgen. Daarnaast brengt het spreken met deze organisaties als voordeel met zich mee dat er zowel op lokaal niveau als regionaal niveau een beeld van de problematiek wordt verschaft. Er is gesproken met beleidsmedewerkers alle organisaties. In de gemeenten waren deze specifiek verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid van hun gemeente. De politiefunctionarissen waren algemene beleidsmedewerkers en van Halt is de directrice geïnterviewd. Als ondersteuning wordt gebruik gemaakt van plannen van aanpak van gemeenten en draaiboeken die door de verschillende organisaties of netwerken worden gemaakt.

3.3. Dataverwerking

De informatie die uit de interviews naar voren komt, is essentieel om de juiste antwoorden op de vragen te krijgen. Om de zekerheid zo groot mogelijk te maken dat de interviews hiervoor een goed middel zijn, is geprobeerd een tweetal criteria te waarborgen. Dit zijn betrouwbaarheid en volledigheid. De interviews zijn op een half gestructureerde manier uitgevoerd (Reulink en Lindeman, 2005, p. 13). Naast een paar gesloten vragen werden de verschillende onderwerpen vanuit open vragen behandeld. De onderwerpen stonden van te voren vast maar de geïnterviewden kregen de ruimte om andere relevante zaken ook te bespreken. Door middel van doorvragen en na elk onderdeel te resumeren wat er gezegd was, is geprobeerd de principes van volledigheid en betrouwbaarheid te waarborgen (Steehouder, 2006, p. 420). Ook is na elk interview een uitwerking gemaakt waarbij de geïnterviewden de kans hadden om nog zaken toe te voegen of van nadere uitleg te voorzien. Dit om te voorkomen dat er fouten in de interpretatie zouden sluipen. Zo is geprobeerd om de betrouwbaarheid te waarborgen.

3.4. Observaties rond het onderwerp samenwerking

Om alle meningen over de verschillende onderwerpen goed in kaart te brengen, wordt onderscheidt gemaakt tussen het lokale en het regionale niveau. Per onderwerp zullen de verschillende opvattingen die uit de interviews met beleidsmedewerkers uit gemeenten komen, besproken worden. Zo komen overeenkomsten, verschillen en tegenstrijdigheden aan het licht. Vervolgens worden de regionale partijen, Halt en de Politie behandeld. De focus zal hier worden gelegd op zaken die relevant zijn bij het schetsen van een compleet beeld van wat er gebeurd rond de jaarwisseling in de twee regio's.

Onderwerpen die in de interviews besproken zijn die niet direct aanleiding vormen om hier te vermelden, zijn terug te lezen in de bijlage, waar uitwerkingen van interviews zijn te vinden.

De interviewvragen zijn als volgt tot stand gekomen. De hoofd- en deel vragen richten zich enerzijds op het geven een algemeen beeld van hoe de voorbereiding op de jaarwisseling er uit ziet en hoe de voorlichtingscampagne er uit ziet. Anderzijds komt het vraagstuk van effectiviteit naar voren. Door alle onderwerpen die te maken hebben met effectiviteit, te bespreken met de geïnterviewde beleidsmedewerkers, zijn we in staat om een effectiviteitbeoordeling te maken. Echter, door veel verschillende facetten van de voorbereiding en voorlichting te bespreken, komen we ook tot een algemeen beeld. Daarnaast helpen de verschillende plannen van aanpak ook om in het hoofdstuk waar conclusies worden getrokken, antwoord te geven op de beschrijvende vragen. De observaties zijn echter gestructureerd op basis van de verschillende aanbevelingen en kenmerken van effectiviteit.

Beeld van de jaarwisseling

Heusden: relatief rustig verlopen. Wel weer veel schade. Ten opzichte van vorig jaar niet kleiner geworden. Dit is binnen de gemeente toch een teleurstelling

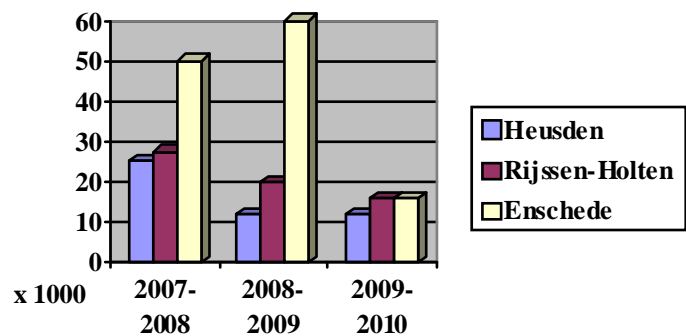
Rijssen: Er bestond de indruk dat het rustig was verlopen. Er kwamen nauwelijks overlastmeldingen binnen en de verschillende partners (politie, brandweer, etc.) hadden het ook

rustig. Toch viel de schade in euro's tegen, ondanks een vermindering ten opzichte van vorig jaar.

Enschede: Over het algemeen rustig verlopen. Echter in de binnenstad was het wel onrustig. Dit was te vergelijken met een drukke uitgaansavond. Verder waren een aantal leegstaande panden in de periode voor de jaarwisseling in brand gestoken. Hier heeft men op geanticipeerd door extra maatregelen te treffen.

NB: In deze grafiek is de brand in een school in Enschede in de jaarwisseling van 2007-2008 niet mee genomen. Anders zou de schade € 600.000,- zijn geweest.

Schade rond jaarwisseling in euro's

Begint men op tijd met de voorbereidingen?

In alle gemeenten wordt in januari/februari geëvalueerd. Daarna gebeurt er een tijdje niks. Het dossier 'vuurwerk' is voor de organisaties even niet meer relevant of iets waar men zich nog mee bezig moet houden. De eerste gemeente kwam voor het eerst in mei bij elkaar, eentje begon in september en eentje in november. Allen geven ze aan dat deze tijdstippen prima op tijd zijn.

Gezamenlijk voorbereiden.

Wat opvalt is dat alle gemeenten vanaf het begin van de voorbereiding meteen overleg voeren met verschillende partners. Men geeft aan dat dit bevorderlijk is voor de betrokkenheid. Over het algemeen wordt samengewerkt met verschillende afdelingen binnen gemeenten. Zoals bijvoorbeeld de afdeling die verantwoordelijk is voor de prullenbakken, glasbakken enzovoort. Verder werden milieupolitie en gemeentelijke boa's betrokken. Politie en brandweer worden overal ook meteen betrokken.

Niet bij alle gemeenten waren private partijen direct betrokken. Bij één gemeente was een particulier beveiligingsbedrijf betrokken. Zij werken het hele jaar al samen of voor de gemeente en krijgen tijdens de jaarwisseling een speciale rol toebedeeld om het centrum en openbare gebouwen te bewaken. Verder wordt bij een andere gemeente de woningcorporatie betrokken. Dit omdat deze toch verantwoordelijk is voor een groot aantal huizen en complexen en er in vorige jaren wel eens problemen zijn geweest zoals vernieling. In niet alle gemeenten worden afspraken in een draaiboek vastgelegd. In 2 gemeenten wel. Zij zien dit als een effectief middel om afspraken vast te leggen. Voor elke betrokken partij is dan duidelijk wat er gaat gebeuren.

In één gemeente kiest men ervoor om afspraken die per vergadering worden gemaakt vast te leggen en die dan rond te sturen. Van een echt draaiboek is hier geen sprake.

Breed gedragen netwerk waarin men effectief samenwerkt.

Hoe het netwerk functioneert, verschilt eigenlijk per gemeente. Over het algemeen is iedereen behoorlijk tevreden over hoe men met elkaar samenwerkt. Toch zijn er verschillende zaken die opvallend waren. In één gemeente gebruikt met het draaiboek elk jaar als blauwdruk en past men wat zaken aan. Dit zorgt ervoor dat iedereen in het netwerk ook weet wat er gaat gebeuren. De bereidheid om iets aan de problemen rond de jaarwisseling te doen is groot. Qua samenwerking is men dan ook heel tevreden maar dit leidt nog niet automatisch tot het resultaat dat de schade elk jaar een stuk omlaag gaat. Men focust voornamelijk op repressief toezicht door politie en het beveiligingsbedrijf en gemeentelijke boa's en men geeft aan dat er in de toekomst meer ruimte voor preventie moet zijn.

In één gemeente zijn afspraken die gemaakt zijn in een overleg, totaal verkeerd begrepen door 1 ketenpartner. Deze zou contact met bewoners maken en misschien een feest organiseren. Gevolg was dat er afspraken met bewoners waren gemaakt die niet in overeenstemming waren met wat was afgesproken en het overleg. Dit heeft voor wrijving tussen organisaties en bewoners en gemeente gezorgd.

Verder komt bij een gemeente naar voren dat toch vooral de weken vlak voor oud en nieuw erg hectisch zijn en dat er in die periode nog veel zaken anders blijken te lopen dan verwacht. Zo was niet goed uitgezocht waar een bepaald carbidkanon nou eigenlijk stond en daardoor moest men snel nog een andere oplossing bedenken.

Verder is iedereen van mening dat de lijnen tussen verschillende delen van de gemeente en ook met anderen kort zijn, iedereen is makkelijk te bereiken. Men beoordeelt de samenwerking allen als doelgericht en effectief. Afspraken zijn concreet, er heerst geen vergadercultuur.

Ondanks het feit dat men over het algemeen behoorlijk positief is over hoe het netwerk functioneert, zien we bij alle gemeenten dat er toch onverwachte gebeurtenissen zijn waarop ze niet hadden gerekend. Onverwacht veel carbid schieten, jongeren in een anders zo rustige wijk die lastig zijn, behoorlijk onrustig in het centrum van de stad waren de voornaamste problemen. Een goed functionerend netwerk is dus geen garantie voor minder schade.

Coördinatierol gemeenten.

In hoe gemeenten hun coördinatierol invullen is geen algemeen beeld te onderscheiden. In één gemeente heeft men niet echt een idee over de eigen uitstraling. Als het om interne afstemming gaat, denkt men dat afspraken of beleidskeuzes wel redelijk binnen de organisatie worden gecommuniceerd

Verder geven twee andere gemeenten aan dat het erg belangrijk is dat je de politiek mee hebt. De rol van de burgemeester is niet te onderschatten. Wanneer deze zich echt inzet voor de jaarwisseling straalt dit door naar de rest van de gemeente, doordat die zaken via de media bij de mensen terecht komen.

De gemeenteraad heeft een vergelijkbare invloed als de burgemeester. In één gemeente had de afdeling integrale veiligheid de mogelijkheid om zelf te kiezen welk budget men nodig achtte. Puur omdat de politiek dit heel belangrijk vond.

In één gemeente had men een idee bedacht, carbid schieten moest verboden worden. Dit plan werd door de gemeenteraad van tafel geveegd, de media pikte dit op en vervolgens stonden inwoners naast het gemeentehuis te schieten op oudejaarsdag. Dit was natuurlijk geen handig optreden.

Jaarwisseling-paradox

Als het gaat om regionaal overleg, zijn de situaties tussen Brabant en Twente behoorlijk verschillend. In Brabant is eigenlijk geen sprake van regionaal overleg tussen gemeenten. Dit omdat problemen in de gemeenten te verschillend zijn. Er zijn wel overlegorganen maar die houden zich niet bezig met de jaarwisseling.

In Twente is er wel een regionaal overleg. Beide gemeenten vinden dat het vooral nuttig is om ervaringen uit te wisselen. In één gemeente wordt gesteld dat alle kennis die in het overleg wordt besproken al bekend is. Beide gemeenten denken dat het vooral nuttig is voor andere partijen. Zoals bijvoorbeeld voor kleinere gemeenten, die is kunnen kijken hoe grotere gemeenten de zaken aanpakken.

Communicatie met inwoners

In alle gemeenten wordt hierover nagedacht. In 2 gemeenten wordt het ook vastgelegd in het plan van aanpak. Over het algemeen maakt men de regels en plaatselijke verordeningen bekend via de website van de gemeente en huis aan huis kranten. In twee gemeenten is men ook gericht contact gaan maken met jongeren. Dit omdat ze de jaren ervoor problemen hadden veroorzaakt, dus zogenaamde hotshots. In die gemeenten wordt ook voorlichting

door Halt gegeven. In één gemeente gebeurt dat niet. Men heeft daar wel geprobeerd om via de burgemeester jongeren te bereiken. Men geeft aan dat in de toekomst waarschijnlijk meer voorlichting gaat worden gegeven. Opvallend is dat deze gemeente als enige van mening is dat het direct aanspreken van jongeren op hun gedrag wel erg ver gaat en dat je dat misschien niet moet willen.

In één gemeente is er iets mis gegaan bij het organiseren van een feest voor bewoners met als consequentie dat het hele feest niet door kon gaan. Dit is natuurlijk niet heel handig.

Christelijke gemeenten

Het beeld dat uit onderzoeken naar voren komt dat in Christelijke gemeenten de schade hoger is wordt bestreden. Men ziet geen causaal verband tussen de geloofsbeleving en de hoge schade. Argumenten dat het misschien te maken heeft met verveling of het los willen gaan op oudejaarsdag, worden weerlegd. Er wordt aangegeven dat kerken juist een positieve bijdrage kunnen hebben. Zo worden er vanuit kerken dingen ondernomen om jongeren voor te lichten over alcohol.

Kennis en onderzoek

Onderzoeken zoals die van de politieacademie en van de werkgroep van Thom de Graaf zijn in alle gemeenten bekend. In één gemeente krijgt men veel informatie vanuit het openbaar ministerie over regelgeving enzovoort. Twee gemeenten zijn van mening dat de bovengenoemde onderzoeken niet per definitie nuttig zijn. 'Ze zijn niet echt toepasbaar op de lokale situatie, vanuit boerenverstand worden veel van die dingen ook al gedaan', is een beetje de algemene opinie. Eén gemeente is wel fanatiek in haar correspondentie met bijvoorbeeld het ministerie van binnenlandse zaken en de vereniging Nederlandse gemeenten. Dit omdat zij van mening zijn dat het probleem ook buiten Nederland ligt. In Europa wordt de jaarwisseling op verschillende manieren gevierd en zijn er ook verschillende regels. Dit zou allemaal uniform moeten zijn. Het illegale vuurwerk is namelijk een groot probleem in Nederland.

3.5. Hoe kijkt de Politie in Zuidoost Brabant en in Twente hier tegen aan?

Gezamenlijk voorbereiden

De politie in Brabant werkt op regionaal niveau meteen samen met het Openbaar ministerie en Halt en het regionaal milieu team. Zij leggen aan de plaatselijke politie uit wat er dit jaar moet gebeuren. Afspraken worden vastgelegd in een draaiboek dat gemaakt wordt door Halt (Werkplan vuurwerkcampagne, 2009). De politie beschouwt Halt als de leidende organisatie in het overleg. Dit omdat zij naast het repressieve deel ook voorlichting geven en daardoor contact hebben met veel organisaties. In elke lokale afdeling wordt een kartrekker benoemd die de voorbereiding naar oud en nieuw moet regisseren.

In Twente werkt het anders. De politie werkt hier samen met gemeenten en Halt in het integrale veiligheidszorg overleg. Opdracht van dit overleg is om een gemeenschappelijk draaiboek te maken. Dit is ook gebeurd. Het overleg wordt wel als nuttig ervaren omdat alle belangrijke partijen betrokken zijn. Het draaiboek is daarbij een mooi middel om afspraken op een uniforme manier vast te leggen.

Samenwerking netwerk

In Brabant geeft men aan dat vanuit het ministerie dingen te laat zijn doorgegeven. Het gaat dan over de Stop-reactie waardoor kinderen onder de 12 jaar toch naar Halt konden. Deze

maatregel is namelijk komen te vervallen. Dit is pas laat bekend gemaakt waardoor promotiemateriaal verkeerd is gedrukt, agenten verkeerd zijn voorgelicht.

Met de organisatie waarmee vanaf het begin wordt samengewerkt, gaat het overleg heel goed. Men is hier tevreden over. Verder geeft men aan dat het per gemeente verschilt of men heel betrokken is. De plaatselijke politie is in sommige gevallen niet zo fanatiek als zou moeten.

De samenwerking wordt wel als effectief bestempeld. Vooral omdat binnen de organisaties al lang gewerkt wordt met dezelfde mensen. Men kent elkaar dus en er is kennis. Men maakt wel de kanttekening dat bij het Openbaar Ministerie er vaak nieuwe mensen zitten die dan weer moeten worden ingewerkt of nog niet precies alle afspraken en dergelijke kennen. Dit vindt men lastig.

In Twente is men over het functioneren van het regionale netwerk wel tevreden. Allereerst kan men makkelijk met elkaar in contact komen. Vanuit de politie heeft men het idee dat het goed is om met gemeenten en andere organisaties in overleg te treden. Vanuit de politie wordt geprobeerd om mee te denken en zich niet alleen achter capaciteitsproblemen te verschuilen. Dat de politie dit jaar geen voorlichting heeft kunnen geven, wordt als jammer ervaren maar ook logisch aangezien het niet onder de kerntaken van de politie valt. Over het feit dat het concrete nut van het netwerk bij nog niet alle partners helder is, zegt men dat zoiets ook moet groeien en dat het zeker de moeite waard is om er mee door te gaan.

Coördinatie rol gemeenten en regionaal overleg

In Brabant blijkt dat de politie vooral met bovengenoemde partners werkt. Zij maken een plan wat wordt gepresenteerd in het regionaal college, waar burgemeesters zitting in nemen. Het overleg stelt dan eigenlijk weinig voor. Het college gaat wel akkoord, ook al omdat men weet dat de politie wel fanatiek is rond de jaarwisseling. Afstemming tussen gemeente en politie gebeurt hooguit op gemeentelijk niveau.

Verder is er niet een regionaal overleg waarin gemeenten en politie echt bij elkaar komen om te overleggen en samen te werken. Voor alcoholprojecten hebben we wel samengewerkt met een overlegorgaan vanuit de gemeenten maar rond de jaarwisseling gebeurt dit niet.

In Twente is er duidelijk wel sprake van samenwerking met gemeenten. In Twente zijn er wel een aantal fanatieke gemeenten in de ogen van de politie. Daarbij moet worden gezegd dat de problematiek daar ook vaak het ernstigst is. Het lijkt logisch dat wanneer de problemen niet heel groot zijn, dat gemeenten zich ook minder bezighouden met de voorbereiding op oud en nieuw.

3.6. Halt Twente

Vorbereiding

De voorbereiding voor Halt begint eigenlijk met de evaluatie van het regionaal IVZ overleg. Het gaat hier niet om de voorlichting die gegeven wordt maar even puur over het contact met politie en gemeenten. Vanuit het regionaal overleg stemt Halt zijn werkzaamheden af. Halt probeert zich meer te profileren als samenwerkingspartner. Men wil worden betrokken.

Effectieve samenwerking

Dit jaar is de samenwerking met politie erg slecht geweest. De voorlichting is in de soep gelopen aangezien de politie heel laat doorgaf dat ze toch geen voorlichting op basisscholen

konden gaan geven. Halt voelde zich verantwoordelijk, aangezien men door scholen werd aangesproken over wat nu de mogelijkheden waren.

Verder waren er afspraken dat de politie behoorlijk streng zou optreden en ook snel zou doorverwijzen naar Halt. Hier had men op ingespeeld door extra mensen in de week voor oud en nieuw in te zetten. Het bleek dat verwijzingen pas in het nieuwe jaar werden doorgestuurd. Dit is niet goed gegaan.

Regionaal overleg

Dit overleg is een extra podium voor Halt om zich te laten zien en in overleg te treden met gemeenten. Voor gemeenten nuttig omdat ze zo kennis kunnen delen. Dit lijkt nodig omdat veel gemeenten niet echt een duidelijk beleid hebben als het gaat om de jaarwisseling. De twee gemeenten in ons onderzoek zijn wat dat betreft uitzonderingen.

Verder wordt het overleg als een krachtig signaal naar buiten toe omschreven.

3.7. Observaties rond het onderwerp voorlichting

Uitvoerig en veelomvattend opgezet

Het doel van Halt is om te laten zien dat ze rond de jaarwisseling echt een campagne voeren. Hierin moet contact met de jongeren worden gemaakt. Dit gebeurt via de voorlichtingslessen maar ook via websites en posters. Men heeft wel vertrouwen in het gebruik van websites en posters. Mensen zien dat er organisaties zijn die met voorlichting bezig zijn en het heeft ook bij andere campagnes gewerkt. Men denkt dat Halt bekend is bij kinderen, dus zijn ook de gevolgen van verkeerd gedrag duidelijk.

Er zouden meer partijen moeten worden betrokken in de voorlichting om echt een campagne-sfeer te kunnen uitstralen. Ouders en leraren zouden moeten worden aangeschreven. Zij kunnen een grotere rol spelen in de voorlichtingsactiviteiten. Dit beaamt men vanuit de politie ook. Ouders hebben een voorbeeldfunctie en er zou een wisselwerking moeten zijn tussen wat kinderen thuis en op school leren.

Daarnaast acht men het wenselijk dat partijen als politie, brandweer of een burgemeester ook worden betrokken. Dit omdat dit type publieke figuren meteen de aandacht van de mensen trekken. Dit was vorig jaar al te merken toen in Enschede de burgemeester zich inzette voor voorlichting.

Gevarieerde lesmethoden

Voorlichtingslessen bestaan naast het geven van informatie ook uit interactie tussen voorlichter en kinderen. Kinderen krijgen de kans te vertellen over hun eigen ervaringen. Verder wordt er in de Halt lessen ook aandacht besteed aan onderwerpen als groepsdruk. Dit is relevant omdat deze zaken vaak meespelen wanneer kinderen samen vuurwerk afsteken.

Intensiteit

Normaal gesproken wordt er één maal een voorlichtingsles over vuurwerk gegeven in een klas. Dat is in principe het enige contactmoment over vuurwerk. Wel geeft men aan dat in andere lessen door Halt wel informatie over de manier van werken van Halt wordt gegeven. Vanuit de politie denkt men dat één les wel genoeg kan zijn om de boodschap over te brengen.

Gebaseerd op theorie

Er wordt in het ontwerp van de voorlichting rekening gehouden met theorieën. Ten eerste wordt er rekening gehouden met theorie over didactische methoden, om kennis over te brengen op kinderen.

Daarnaast gebruikt met onderzoeken over effectiviteitverhogende elementen om het programma te verbeteren. Dit gebeurt ook bij de strafkant van Halt. Bij het ontwerpen van de nieuwe Halt afdoening is gebruik gemaakt van dit soort onderzoeken.

Positieve relaties met kind

Men onderkent het nut dat ouders en leraren kunnen hebben, wanneer je ze betreft. Echter, deze worden nog nauwelijks betrokken bij voorlichtingen. Men probeert wel om leraren te betrekken. Maar voor beide groepen geldt dat zij een grotere rol zouden moeten krijgen in de voorlichting, als het aan Halt ligt.

Goede timing

Halt probeert haar programma's aan te laten sluiten bij verschillende groepen kinderen van verschillende leeftijden. De voorlichting wordt gegeven aan kinderen vanaf groep 7 tot en met de tweede klas van de middelbare school. Verschillen in voorlichting tussen die groepen zitten niet zozeer in het materiaal wat gebruikt wordt maar meer in de rol van de voorlichter. Deze kan het niveau van de les aanpassen aan de specifieke groep.

Relevantie

Men gaat er van uit dat gebruikte materialen wel aansluiten bij de belevingswereld van kinderen. Om kinderen te kunnen bereiken, speelt de voorlichter een grote rol. Wanneer zij risicogeveallen onder de kinderen signaleert, wordt dit doorgegeven aan de leerkracht. Toch is het moeilijk om iets met die risicogeveallen te doen, is ook de ervaring van de politie.

Evaluatie van het programma

Met partners als gemeenten en politie wordt geëvalueerd om te kijken welke dingen goed en niet goed zijn verlopen. Specifiek over de voorlichtingscampagne wordt binnen het team van Halt geëvalueerd. Wat verder wordt aangegeven is dat het heel belangrijk is, dat je de oorzaken achter cijfers of gebeurtenissen komt te weten. Men geeft aan dat je dan pas heel gericht naar een oplossing kan werken.

Goede begeleiders

Dat begeleiders allemaal goed op zijn geleid, lijkt logisch. In de gesprekken kwam een ander aspect van die begeleiders of voorlichters naar voren. Men geeft aan dat mensen die tot de verbeelding van kinderen spreken, zoals burgemeesters of een agent, direct de aandacht van de kinderen hebben. Vanuit de politie geeft men wel aan dat een goed verhaal het sterkste middel blijft en dat het dan eigenlijk niet uitmaakt wie de voorlichting geeft.

4. Conclusie

In dit hoofdstuk zullen antwoorden worden gegeven op de vragen die we ons gesteld hebben aan het begin van dit onderzoek.

Eerst zullen de deelvragen afzonderlijk beantwoord worden om vervolgens te komen tot een antwoord op de hoofdvraag en het invullen van het schema zoals in hoofdstuk één gepresenteerd.

4.1. Hoe ziet de huidige samenwerking er uit? Welke doelstellingen heeft deze?

De beantwoording van deze vragen zal zich richten op het weergeven van een algemeen beeld van hoe de jaarwisseling wordt georganiseerd en hoe verschillende organisaties samenwerken in een netwerk. Deze analyse wordt gevormd door de observaties die in de interviews gedaan zijn. Er zal echter niet heel diep ingegaan worden op specifieke situaties. Per organisatie zullen de doelstellingen en de daaruit gemaakte keuzes in beleid besproken worden. Een oordeel in termen van effectiviteit zal hier nog niet gegeven worden.

4.1.1. Lokale netwerken

Ten eerste kunnen we concluderen dat het zwaartepunt van de organisatie van de jaarwisseling in de gemeenten ligt. Elke gemeente heeft daarin een grote eigen vrijheid om de zaken op haar eigen manier te organiseren. Overleg en samenwerking geschiedt dus voornamelijk op lokaal niveau. De gemeenten binnen dit onderzoek zijn zich bewust van de verantwoordelijkheid om zaken aan te pakken rond de jaarwisseling. Ze nemen daarom het initiatief om met verschillende organisaties of afdelingen van gemeenten in overleg te treden over hoe zaken geregeld moeten worden. Deze netwerken worden vrijwel direct gevormd, waardoor de verschillende partijen vanaf het begin worden betrokken. Overal wordt aangegeven dat dit gebeurt om breed gedragen keuzes te kunnen maken en iedereen gemotiveerd te maken. Wie die partijen zijn, hangt sterk af van de problematiek en hoe elke gemeente gewend is zijn zaken te regelen. In ieder geval wordt altijd overleg gevoerd met de politie en verschillende afdelingen binnen gemeenten, zoals de afdeling die verantwoordelijk is voor straatmeubilair. Wat er in zo'n netwerk feitelijk gebeurt is dat iedereen een taak krijgt toebedeeld waarvoor men verantwoordelijk is en men stemt verschillende werkzaamheden op elkaar af.

De doelstellingen in de onderzochte gemeenten hebben vooral te maken met het verminderen van schade. Gevolg van de verschillende problemen in de gemeenten is toch vooral grote kosten van vernielingen. Om die vernielingen proberen te beperken zetten gemeenten in op een scala aan preventieve maatregelen. Dit gebeurt in de fysieke sfeer van extra toezicht, camerabewaking en verwijderen of vuurwerkbestendig maken van straatmeubilair. Ook worden probleemgroepen aangesproken. Dit zijn vooral jongeren. Dit gebeurt vooral via jeugdwerk of vanuit de gemeente zelf. Verder probeert men activiteiten te organiseren om te voorkomen dat jongeren zich gaan vervelen en dingen gaan vernielen. Verder worden inwoners overal geïnformeerd via gangbare kanalen als de lokale media en gemeentewebsites.

Uit deze laatste voorbeelden blijkt heel duidelijk dat gemeenten met bepaalde beleidskeuzes ook een tweede doelstelling voor ogen hebben. Men wil inspelen op het gedrag, dat de veroorzaker van de schade is. Grofweg kan dit gedrag in twee groepen worden ingedeeld. De eerste groep bestaat uit jongeren die rond de jaarwisseling simpelweg dingen op straat vernielen met vuurwerk. De tweede groep bestaat uit grote groepen mensen die samen de

jaarwisseling vieren. Deze groep blijkt in alle drie de gemeenten, in verschillende verschijningsvormen, te zorgen voor onrust, dan wel schade. Deze groepen maken vreugdevuren of vieren de jaarwisseling in discotheken of cafés. Deze tweede groep vergt aan de ene kant veel extra werk van beleidsmedewerkers en politie om zaken te organiseren of extra toezicht te houden. Aan de andere kant is men als overheid wel op de hoogte van wat er kan gebeuren rond die groepen en zit er een zekere voorspelbaarheid in het gedrag van deze groep. Bij de eerste groep ligt dit duidelijk anders. Over het algemeen is het nauwelijks in kaart te brengen wie precies de veroorzakers van vernielingen zijn, laat staan dat men een gerichte, doeltreffende aanpak heeft gevonden om schade te voorkomen. Vandaar dat het ook logisch is dat men gebruik maakt van een heel scala aan maatregelen, zoals in het begin van deze alinea beschreven.

4.1.2. Samenwerking politie en gemeenten

Dit beschouwt hebbende, komt de vraag boven drijven waar de politie en Halt in dit stuk voorkomen. Allereerst dient te worden aangemerkt dat deze twee organisaties heel duidelijk een regionaal karakter hebben. Dit is duidelijk te zien in de samenwerking met afzonderlijke gemeenten. De politie wordt in elke gemeente betrokken bij voorbereiding. Uit de gedane observaties blijkt dat de politie eigenlijk maar zijdelings is betrokken bij die voorbereiding op lokaal niveau. Men kan in elke gemeente overleggen over hoe de beschikbare capaciteit wordt ingedeeld en waar de focus van het optreden van agenten moet liggen. Hierbij is te denken aan het patrouilleren in een vuurwerkvrije zone of focussen op bekende probleemgroepen. Echter, op een aantal andere terreinen is de samenwerking tussen politie en gemeenten niet heel groot. Ten eerste bepaalt de politie intern de capaciteit. Aangezien deze altijd schaars is, hebben gemeenten daarover niets te zeggen. Verder wordt de algemene gedragslijn voor agenten ook binnen de politieorganisatie bepaald. Verschillend handelen op lokaal niveau is daarom niet mogelijk, los van de vraag of dit wenselijk zou zijn. Ten derde heeft de politie natuurlijk haar eigen takenpakket en wettelijke bevoegdheden om zelfstandig in te grijpen wanneer zij dat nodig acht. Wanneer een agent besluit dat iemand moet worden opgepakt, ook al predikt een gemeente juist rust en tolerantie naar burgers toe, dan staat de agent altijd in zijn recht.

In de politieorganisatie bestaat ook heel duidelijk het idee dat zij niet afhankelijk zijn van allerlei overleggen om de zaken te regelen. Wanneer de grote lijnen zijn uitgezet en de keuzes gemaakt zijn, worden die gepresenteerd aan de gemeenten. In Twente kiest men er voor om betrokken te zijn bij het regionale overleg. Hier zijn wel nuttige kanten aan want zaken worden gecommuniceerd. Echter, het idee dat andere partijen grote invloed hebben op keuzes van de politie, komt niet heel sterk naar boven. Concluderend kunnen we stellen dat de samenwerking tussen gemeenten en politie toch vooral gebaseerd is op het pakket van de politie dat men aanreikt aan gemeenten.

4.1.3. Regionale netwerken

Eén van de opvallendste conclusies uit dit onderzoek kan zijn dat er in de twee gebieden heel verschillend wordt samengewerkt door de politie, Halt en gemeenten. In Zuid-Oost Brabant neemt Bureau Halt heel duidelijk een leidinggevende rol op zich in de organisatie op regionaal niveau rond de jaarwisseling. Hierin werken ze samen met de politie en het openbaar ministerie en het regionaal milieuteam. Iedere organisatie brengt zijn eigen expertise mee in dit overleg. Dat Halt hier de leiding in heeft is heel duidelijk af te lezen uit het feit dat zij een draaiboek maken waarin alle afspraken met dit netwerk vast zijn gelegd.

Verder zijn in deze regio gemeenten niet georganiseerd in een overleg. Grote verschillen van problematiek worden hier als voornaamste reden voor gegeven.

In Twente overleggen gemeenten juist wel, in een regionaal ivz-overleg. Deling van kennis en goede werkwijzen is de voornaamste doelstelling van dit overleg. In dit overleg hebben een aantal gemeenten, Halt en ook de politie zitting. Uit alle observaties blijkt echter dat men het nut van dit overleg nog niet goed kan benoemen. De werkelijke meerwaarde voor de eigen organisatie is bij alle observaties niet duidelijk naar voren gekomen. Verder heeft Halt in Twente niet de rol van Halt in Brabant. Men is meer op zoek naar samenwerking dan dat ze het initieert. In het draaiboek van het regionaal overleg staan wel concrete afspraken en maatregelen. Kennelijk worden deze op dit moment nog niet als heel waardevol beschouwd. Uit observaties blijkt dat dit te maken kan hebben met het feit dat dit regionaal overleg pas sinds afgelopen jaar wordt gehouden.

4.2. Kan de voorbereiding als effectief worden beoordeeld?

Na de feitelijke analyse van de manier waarop men in Twente en Brabant samenwerkt en zich voorbereidt op de jaarwisseling, zal nu een oordeel over deze samenwerking in termen van effectiviteit worden gegeven. Aan de hand van de theorie over hoe een effectieve voorbereiding er uit zou kunnen zien, bekijken we de situaties in beide gebieden.

Jaarwisseling-paradox

De verhoudingen tussen het lokaal en centraal regelen van zaken zijn in alle onderzochte gemeenten niet optimaal in evenwicht. Het lokale aspect weegt in alle gemeenten behoorlijk zwaar. De onderzochte gemeenten werken niet samen met andere gemeenten of ondervinden geen grote meerwaarde van regionale overleggen. In beide gevallen kan de vraag worden gesteld of dit goed is. Wanneer gemeenten überhaupt niet samenwerken of overleggen, is het lastig om in aanraking te komen met nieuwe manieren van werken of slimme ideeën. Gemeenten kunnen wel verschillend zijn maar een zekere mate van gelijkheid in problemen zal altijd te vinden zijn. Bovendien kunnen op regionaal niveau makkelijker afspraken met de politie en andere regionale partners gemaakt worden. Wanneer de politie en Halt alleen met elkaar overleggen, zonder gemeenten, kun je stellen dat er wel sprake is van enige centralisatie maar krijgen gemeenten hiervan niets mee. Gevolg is dan dat zaken langs elkaar kunnen gaan lopen of dat beslissingen op regionaal niveau als eenrichtingsverkeer naar gemeenten worden doorgebrieft. Wanneer er wel overleg is tussen verschillende organisaties kunnen zaken tenminste worden afgestemd. In Twente werkt dit netwerk nog niet optimaal. Echter, wanneer het draaiboek wordt bekeken, staan er wel concrete afspraken en voornemens benoemd en is er ook een planning gemaakt. Dat betrokkenen van mening zijn dat er nog dingen kunnen verbeteren in het overleg, geeft aan dat er nog wel stappen zijn te maken om tot een goed functionerend regionaal overleg.

Begin van de voorbereiding

Opvallend is dat in de gemeenten op verschillende tijdstippen wordt begonnen. Echter, iedereen vindt dat men genoeg tijd heeft om alles voor te bereiden. Onderzoeken concluderen dat het beginpunt van de voorbereiding eigenlijk al in de afhandeling van de jaarwisseling van vorig jaar zou kunnen liggen. Elke organisatie evalueert wel maar het is niet zo dat men dit nou als beginpunt naar volgend jaar ziet. Wel wordt door deze evaluaties een soort van voorschrijdend inzicht ontwikkeld over wat wel en niet werkt.

Gezamenlijk voorbereiden

Dat overal verschillende partijen betrokken zijn bij de voorbereiding, is duidelijk. Dit gebeurt echter op verschillende manieren. In de meeste gevallen werkt men volgens een draaiboek. Waar dit gebeurd is men hierover tevreden. De gemeenten die dit zelf doen, vinden het een goede manier om afspraken vast te leggen en het draaiboek dat gemaakt wordt door Halt Oost-Brabant wordt ook door de politie gewaardeerd. Bij één gemeente werd geen draaiboek gebruikt. Hier is een belangrijke afspraak uit een overleg ook verkeerd begrepen door een organisatie waardoor er geen feest kon worden georganiseerd voor de inwoners. Omdat miscommunicatie de oorzaak was, lijkt de afwezigheid van een integraal draaiboek een gemis te zijn.

Naast verschillende organisaties zouden inwoners ook moeten worden betrokken bij de voorbereiding. Daarmee worden niet per se betrokken inwoners bedoelt maar ook raddraaiers. Een paar gemeenten hebben duidelijk contact gezocht met probleemveroorzakers en komen tot de conclusie dat dit heel positief werkt.

Breed gedragen netwerk en doelgerichte samenwerking

De manier waarop organisaties samenwerken, wordt door iedereen positief beoordeeld. Men vindt dat er geen vergadercultuur heerst, afspraken zijn concreet en elke partner is makkelijk te bereiken. De organisaties die met elkaar samenwerken zijn ook overtuigd van het belang om mee te werken aan de voorbereiding. De tegenstrijdigheid tussen dit beeld en de problemen die toch in elke gemeente aanwezig waren, is in de observaties al beschreven. Een deel van die problemen werd duidelijk veroorzaakt doordat er zaken niet goed of te laat waren geregeld. Deze dingen hadden beter kunnen gaan wanneer men de dingen op tijd en in goed overleg had geregeld. Een ander deel van de problemen was vooraf niet te voorspellen. Maar de problemen laten dus wel zien dat er in elke gemeente nog genoeg ruimte is voor verbetering.

Ook op regionaal niveau zijn er verbeterpunten mogelijk. In Twente zijn er tussen de politie en andere organisaties wat afspraken laat doorgegeven of niet goed gecommuniceerd. Dit soort zaken frustreren de voorbereiding.

Coördinatierol van gemeenten

Ten eerste kunnen we concluderen dat het ook in de onderzochte regio's zo is dat de politie zich terugtrekt op haar kerntaken. Een beperkte capaciteit is daarvan de belangrijkste oorzaak. De aanbevelingen die in landelijke onderzoeken worden gedaan dat de politie een aanwezige of coördinerende rol op zich moet nemen in lokale netwerken zijn misschien om deze reden niet heel realistisch te noemen. De politie werkt daarnaast ook vaak samen met regionale partners. Uit de observaties blijkt dat lokale afdelingen van de politie niet heel veel ruimte hebben om beleidskeuzes te maken. Die beleidskeuzes worden namelijk op een hoger niveau gemaakt.

Daarom lijkt het logisch dat gemeenten die rol op lokaal niveau op zich nemen. In Twente worden de onderzochte gemeenten door andere partijen als fanatieke gemeenten beschouwd die een uitzondering op de regel vormen omdat gemeenten doorgaans die rol niet op zich nemen. De gemeenten binnen het onderzoek hebben allen wel het idee dat ze de rol van coördinator op een goede manier invullen. Wanneer we de plannen van aanpak van de gemeenten in Twente bekijken, zijn die concreet en worden problemen en oplossingen benoemd. Gebrek aan visie kan op basis van dit onderzoek de betrokken

gemeenten niet verweten worden. In Heusden is de gemeente wel de kartrekker en coördinator in de voorbereiding.

Dit brengt ons bij een andere interessante observatie. Men gaf in de gemeenten aan dat de rol van de politiek, burgemeester of wethouder, zeer belangrijk is. Vanuit de theorie was het vooral interessant om duidelijk te krijgen hoe de afstemming tussen verschillende gemeentelijke afdelingen verloopt. Dit blijkt echter niet een groot punt van aandacht of iets waarover beleidsmedewerkers zich zorgen maken. Men focust meer op de rol van de politiek. Uit de observaties komen een aantal opvallende situaties waaruit blijkt dat van belang is om als beleidsmedewerker rekening met de politieke situatie te houden. In Heusden werd een plan afgekeurd door de gemeenteraad en via de media kwam dit bij inwoners terecht die daarop reageerden. In zowel Enschede als Rijssen is de burgemeester ingezet om ruchtbaarheid te geven aan de campagne die door de verschillende organisaties was opgezet. We spreken dan meer van een soort symbolische macht wat ervoor zorgt dat andere partijen en inwoners worden betrokken en gestimuleerd.

Communicatie met inwoners

Hetgeen hierboven beschreven is eigenlijk ook voor de communicatie van toepassing. Zorgen voor een goede communicatie naar inwoners is één van de taken die hoort bij het invullen van de coördinatierol. Hierin ligt een belangrijke rol voor de burgemeester. De gemeenten in dit onderzoek zijn zich daarvan bewust en in Twente is er ook duidelijk bewijs dat de burgemeesters hiermee bezig zijn (Koelewijn, 2008).

In de verschillende interviews kwamen de termen hotspots en hotshots regelmatig voorbij. Er werd verschillend gedacht over het wel of niet direct aanspreken van probleemjongeren. Daar waar dit wel gebeurde had men er in ieder geval positieve ervaringen mee.

Verder worden maatregelen en plaatselijke verordeningen overal bekend gemaakt via de lokaal gebruikelijke kanalen. Over het verloop hiervan zijn geen opvallende zaken te melden, behalve dan dat men overal ervan bewust is dat de maatregelen en dergelijke met inwoners moeten worden gecommuniceerd. Nieuwe manieren van communicatie worden niet snel gezocht.

Wanneer je als gemeente iets voor je inwoners wil organiseren moet dit wel goed gebeuren. Als dit misgaat en het gevolg is dat het hele feest niet door kan gaan, kweek je absoluut geen goodwill bij je inwoners.

Christelijke gemeenten

Uit landelijke onderzoeken komt naar voren dat in christelijke gemeenten meer incidenten plaatsvinden tijdens de jaarwisseling dan in de rest van Nederland. Dit onderzoek is ondermeer gehouden in de gemeente Rijssen-Holteln. De SGP is in deze gemeente de grootste partij en samen met CDA en ChristenUnie heeft men een meerderheid in de gemeenteraad, overigens is het college van B&W anders samengesteld maar dat terzijde. Om op basis van één waarnemingseenheid landelijke onderzochte conclusies als niet waar te bestempelen gaat wat ver maar plaats voor een nuancering is er zeker. In deze gemeente ziet men de causale relatie die getrokken wordt tussen schade en de plek die het geloof in die gemeente inneemt niet. Van een niet onderkend drugsprobleem in de gemeente of broeiende spanningen door het jaar heen die zouden kunnen leiden tot problemen rond de jaarwisseling is geen sprake. In alle observaties die gedaan zijn werd het beeld dat uit deze landelijke onderzoeken naar voren komt niet echt herkend. En waar al vermoedens bestonden, bleek het benoemen van mogelijke andere oorzaken ook niet makkelijk te zijn.

Kennis en onderzoek

Kennisdeling hangt samen met het opzetten van regionale netwerken. Op verschillende manieren gebeurt dit wel dus gemeenten, politie en Halt hebben de mogelijkheden om kennis uit te wisselen. Hoewel men nog niet altijd is overtuigd van het nut van regionaal samenwerken, staat men hier wel positief tegenover. Echter, in zowel Brabant als Twente kan die kennisdeling beter worden geregeld, zoals al naar voren kwam toen we de verhoudingen tussen lokaal en regionaal beschreven.

Wanneer er over landelijke onderzoeken werd gesproken, waren de meningen wat meer verdeeld. Waar sommigen het nut heel duidelijk zagen, vonden anderen het niet direct toepasbaar op de lokale situatie of men had het idee dat onderzoeken in het algemeen niet heel nuttig zijn. Dit is opvallend te noemen. Wanneer men op landelijk niveau een soort kennisnetwerk wil opzetten die onderzoeken gaat begeleiden, iets wat de politieacademie voorstelt, moet dit juist voor de betrokken organisaties interessant zijn. Als onderzoeken nu niet nuttig worden gevonden gaat er iets mis. Of de onderzoeken zijn inderdaad niet nuttig of toepasbaar in lokale situaties of men schat de informatie die uit deze onderzoeken komt niet op waarde op lokaal niveau.

4.3. Voorlichting

Ook bij het beoordelen van de voorlichting zal uit worden gegaan van het theoretisch kader dat is gevormd. De organisatorische aspecten laten we hier buiten beschouwing. Er zal puur naar de voorlichting zelf worden gekeken. Wat bleek uit de observaties was, dat veel onderwerpen uit de theorie eigenlijk niet los van elkaar zijn te zien en daarom is er in de conclusie ook voor gekozen om de opvallende zaken te bespreken en vanuit de theorie verschillende onderwerpen te pakken om een oordeel te kunnen geven met betrekking tot effectiviteit.

4.4. Hoe zien de voorlichtingsactiviteiten van Halt eruit en wat zijn de doelstellingen?

De voorlichting die gegeven wordt door Halt, wordt in de eerste en tweede klas van het middelbaar onderwijs gegeven. Halt biedt materiaal aan voor basisscholen en voor de politie om voorlichting op scholen te geven. Nadruk in de voorlichting ligt het uitleggen van de regels en hoe kinderen verantwoord met vuurwerk om kunnen gaan. Wat verder belangrijk is, is dat kinderen ook leren omgaan met groepsdruk. Dit is een belangrijk aspect aangezien jongeren vaak in groepen vuurwerk afsteken.

Naast de voorlichting probeert Halt kinderen en hun ouders ook via andere wegen te bereiken. Zo is er afgelopen jaar voor het eerst een brief aan ouders verspreidt. Daarnaast is er een speciale vuurwerkwebsite waar zowel voor kinderen als hun ouders, scholen en gemeenten informatie opstaat over vuurwerk. Zo wordt geprobeerd om meerdere partijen in te lichten over de voorlichting, in de hoop dat dit meer effect heeft dan alleen voorlichting. Verder maakt Halt gebruik van allerlei promotiemateriaal als posters en folders en dergelijke.

Dit jaar heeft Halt samen met de gemeente Enschede een voorlichtingsdag georganiseerd om kinderen te leren hoe ze voorlichting aan hun klasgenootjes op het basisonderwijs kunnen geven. Dit omdat de politie wegens capaciteitsproblemen niet meer in staat was de voorlichtingen te verzorgen. Deze methode wordt onderzocht en men kijkt of hier in de toekomst vaker mee gewerkt kan worden.

De doelstellingen van de campagne zijn vooral gericht op bewustwording. Ten eerste gaat dat over hoe veilig vuurwerk kan worden afgestoken. Ten tweede gaat dat over overlast en eventuele gevaren die vuurwerk kan veroorzaken. Ten derde is de campagne gericht op de eigen verantwoordelijkheid van kinderen maar ook van ouders. Als laatste kan genoemd worden dat scholen ook mee krijgen welke zaken er spelen rond oud en nieuw en hoe kinderen dat beleven (Halt, 2010).

4.5. Kunnen de voorlichtingsactiviteiten als effectief worden bestempeld?

Uitvoerig en veelomvattend en de juiste timing

De belangrijkste conclusie is wellicht dat de algemene regel dat meerder interventies belangrijk zijn, hier niet opgaat. Uit de observaties blijkt dat men niet denkt dat meerdere voorlichtingslessen per se nuttig zijn. Redenen hiervoor zijn dat men vindt dat de boodschap ook in 1 les wel aankomt en dat kinderen niet onbekend zijn met voorlichting en met Halt. Dit hangt ook samen met de timing van het programma. Het is onzinnig om al heel vroeg in het jaar voorlichting te gaan geven over vuurwerk. Dit is natuurlijk een open deur maar misschien wel belangrijk om te beseffen.

Meerdere partijen, positieve relaties en theorievorming

Dat er meerdere partijen moeten worden betrokken bij de voorlichting wordt door iedereen onderstreept. Meerdere partijen hebben nu eenmaal invloed op het gedrag en de keuzes van een kind. De ouders worden daarbij als belangrijk gezien. Andere mogelijke partners zouden scholen en andere begeleiders van kinderen kunnen zijn. Bij Halt is men bezig om te kijken hoe ouders en leraren meer kunnen worden betrokken bij de voorlichting. Het betrekken van deze partijen is ook toe te juichen vanuit de wetenschap dat kinderen in relaties met ouders en leraren ook veel dingen leren en oppikken. Verder moet men er niet vanuit gaan dat door voorlichting van een Halt medewerker altijd de kinderen worden bereikt. De positieve relatie die tussen kind en ouder wordt verondersteld bestaat misschien ook wel tussen kinderen onderling. Dat zou heel interessant zijn om te weten aangezien Halt dit jaar een dag heeft opgezet om basisschoolleerlingen in Enschede te leren hoe ze voorlichting aan hun klasgenoten kunnen geven. Wanneer nou blijkt dat kinderen ook heel makkelijk dit soort onderwerpen op elkaar kunnen overbrengen, zou dit een heel geschikte methode kunnen zijn. Onderzoek hiernaar verdient de aanbeveling zodat men de keuzes ook wetenschappelijk kan onderbouwen. Dit gebeurt namelijk met de gehele methode die Halt gebruikt wel op een serieuze manier. Zaken over didactiek en ook onderzoeken met betrekking tot effectiviteit worden meegenomen in de ontwikkeling van de voorlichting.

Interactie en goede voorlichters

Gevarieerde lesmethoden zijn van belang om de voorlichting voor jongeren interessant te maken. Hiervan is Halt zich van bewust. Men zorgt ervoor dat er interactie plaats vindt in zo'n les, jongeren kunnen uitgebreid over hun eigen ervaringen vertellen. Hiermee hangt de rol van de voorlichter samen. Die moet aan kunnen voelen wat de kinderen willen vertellen en hoe ze reageren op de besproken zaken. Wat opvallend was in de observaties is dat men bij de politie niet het idee had dat iemand in een uniform perse meer invloed op kinderen kan hebben dan bijvoorbeeld een medewerker van Halt. Het gaat om de manier van overbrengen.

Intensiteit

Zoals gezegd wordt er vaak maar 1 keer voorlichting gegeven over vuurwerk aan een klas. Er zijn een heleboel praktische redenen te bedenken waarom dit zo moet blijven of niet anders kan. Feit blijft echter dat in zijn algemeenheid het wel zo is dat follow-up lessen een positieve bijdrage leveren aan de effectiviteit van een voorlichtingsprogramma. Zonder helemaal voorbij te gaan aan allerlei redenen waarom die ene voorlichtingsles echt niet de enige manier is om kinderen te bereiken, valt er wel iets voor te zeggen dat meerdere lessen nuttig kunnen zijn.

Rol van de voorlichters in timing en relevantie voor kinderen

Voorlichting vindt plaats in de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs en de eerste twee klassen van de middelbare school. Er zit dus een aardig verschil in leeftijd en ontwikkeling tussen die groepen. In de voorlichtingscampagne speelt vooral de voorlichter een belangrijke rol als het gaat om het laten aansluiten van de lessen voor kinderen. Dit lijkt ook logisch aangezien deze persoon meteen kan inschatten hoe de belevingswereld van een groep kinderen eruit ziet en wat het niveau van de kinderen is. Om zelfkritisch te blijven zou het goed kunnen zijn om is na te gaan of differentiatie in materiaal of methoden wenselijk en nuttig zou kunnen zijn.

Wat verder blijkt is dat risicojongeren moeilijk zijn te bereiken. Vaak blijft het bij signaleren. Vanuit Halt geeft men deze dingen wel door aan leraren. Het lijkt belangrijk dat die leraar zoiets oppakt en weet wat hij/zij daarmee moet doen.

Evaluatie

De evaluatie van de voorlichting is zeer belangrijk. Met de voorlichters zelf wordt besproken over wat zij er van vinden. Ook verzamelt Halt beoordeling van de lokale afdelingen over de voorlichtingen. De manier waarop dit gebeurd kan beter. Het bestaat namelijk uit een wel erg algemene lijst met vragen waarop veelal ja of nee kan worden geantwoord.

Verder lijkt het nuttig om te kijken hoe kinderen de voorlichting ervaren. Dat daar in Twente onderzoek naar is gedaan, laat zien dat men er mee bezig is en de zaken wil aanpakken.

4.6 Hoe effectief zijn de preventieve maatregelen die in aanloop naar de jaarwisseling 2009/2010 zijn getroffen door onder andere gemeenten, Halt en de politie.

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van dit onderzoek inmiddels uitvoerig besproken. Wanneer er nu een sluitend antwoord moet worden gegeven op de hoofdvraag van dit onderzoek, is dat haast onmogelijk wanneer dat op een kernachtige manier zou moeten gebeuren. Het zou geen recht doen aan de veelzijdigheid en complexiteit van de voorbereiding en voorlichting. De belangrijkste bevindingen staan op een volledige manier beschreven in de voorgaande paragrafen van dit hoofdstuk. Vandaar dat ervoor gekozen is om het schema zoals opgezet in hoofdstuk één, in te vullen. Het resultaat van dit onderzoek is hiermee zeer beknopt samengevat en bied de lezer de mogelijkheid om in één oogopslag te bekijken waar de voorbereiding en voorlichting goed scoren en waar verbeterpunten zitten. Echter, om op basis van dit schema conclusies te trekken, verdient niet de aanbeveling. Wanneer men de nuance niet uit het oog wil verliezen, verdient het de aanbeveling om de rest van dit onderzoek door te lezen.

Schematische weergave van beoordeling effectiviteit van voorbereiding	
<i>Onderwerpen</i>	<i>Beoordeling</i>
Op tijd beginnen	+
Gezamenlijk voorbereiden	+/-
Breed gedragen netwerk waarin men effectief samenwerkt	+/-
Coördinatierol gemeenten	+
Jaarwisseling-paradox	+/-
Communicatie met inwoners	+/-
Christelijke gemeenten	+
Kennis en onderzoek	+/-

Schematische weergave van beoordeling effectiviteit van voorlichting	
<i>Onderwerp</i>	<i>Beoordeling</i>
Uitvoerig en veelomvattend opgezet	+/-
Gevarieerde lesmethoden	+
Intensiteit	+/-
Gebaseerd op theorie	+
Positieve relaties	+/-
Goede timing	+/-
Relevantie	+/-
Evaluatie van de uitkomsten	+/-
Goed getrainde begeleiders	+

5. Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om de effectiviteit van toekomstige voorbereiding en voorlichting te verhogen?

In dit hoofdstuk zullen aanbevelingen worden gedaan om de effectiviteit van de samenwerking tussen gemeenten, Halt, politie en andere organisaties en daarnaast de voorlichting gegeven door Halt te kunnen verhogen. Dit gebeurt op basis van de conclusies uit het vorige hoofdstuk. De focus in dit hoofdstuk ligt op de zaken die opvallend waren, voor verbetering vatbaar zijn of juist heel goed bleken te werken. De aanbevelingen zullen kort en bondig worden weergegeven, om zo weinig mogelijk aan duidelijkheid te verliezen.

5.1. Voorbereiding

-Wanneer begonnen wordt met de voorbereiding, maak dan nadrukkelijk gebruik van de evaluatie van vorig jaar.

Organisatorisch is het niet realistisch om van organisaties te verwachten dat ze in februari al weer bezig zijn met de volgende jaarwisseling. En dit onderzoek heeft ook niet aangetoond dat eerder beginnen leidt tot een rustigere jaarwisseling dan later beginnen. Wanneer ze weer beginnen, moeten evaluaties wel worden gebruikt om te kijken wat wel en niet goed is verlopen en waar men aankomend jaar op moet letten.

-Maak een draaiboek.

Ongeacht hoe het overleg er uit ziet en op welk niveau dit ook gebeurt, wanneer verschillende organisaties met elkaar in overleg treden is een draaiboek een essentieel en succesvol middel om afspraken vast te leggen. Wanneer dingen in de voorbereiding misgaan omdat er op organisatorisch vlak fouten of vergissingen worden gemaakt, is dat zonde en meestal onnodig.

-Gemeenten moeten op lokaal niveau de coördinatorrol op zich nemen.

Het zwaartepunt van de voorbereiding bevindt zich in gemeenten. Zij zijn de partij die anderen bij elkaar kan krijgen, de middelen en mogelijkheden heeft. Zij zijn zich bewust van die rol. Maar ook gemeenten waar de problemen misschien wat kleiner zijn om minder schade veroorzaken moeten wel de leiding nemen om zaken te regelen en te overleggen. De gemeente eindigt niet op de afdeling veiligheid maar ook de burgemeester en politiek spelen daarin een rol.

-Regionale overleggen moeten een meerwaarde zijn.

Zaken die op lokaal niveau geregeld moeten worden, kunnen soms ver af staan van wat er op regionaal niveau moet gebeuren. In de twee regio's maakt men heel verschillend gebruik van regionale overleggen. In Twente is de opzet en het idee achter het overleg toe te juichen. Echter, men moet aankomend jaar wel proberen te bewerkstelligen dat het overleg voor de verschillende partijen ook een concrete bijdrage levert. Voldoen aan de opdracht van het regionaal college is op zich zelf niet voldoende. Zorg dat het voor partijen die al wat verder zijn in de ontwikkeling van hun voorbereiding ook interessant blijft om mee te doen in het overleg. Zorg dat er in het overleg ook concrete afspraken kunnen worden gemaakt. In Brabant werken gemeenten nauwelijks samen met regionale partners. Dit lijkt ook niet ideaal. Juist omdat het zwaartepunt van de voorbereidingen toch op lokaal niveau ligt, is steun van andere partijen voor gemeenten meer dan welkom. De problematiek in andere gemeenten kan misschien verschillend zijn en andere partijen kijken misschien vanuit een

ander perspectief naar de problemen maar een andere visie of blik op problemen kan ook heel verhelderend werken.

-Voor Halt, profileer jezelf.

Wanneer Halt blijft uitleggen wat men voor anderen kan betekenen en laat zien dat men een goede partner is, zal men beter betrokken worden bij overleggen. Kijk ook in hoeverre voorlichtingsactiviteiten met regionale partners kunnen worden opgezet om zo zoveel mogelijk kinderen te bereiken. In Enschede is daar al een begin mee gemaakt, kijk in hoeverre dit nut heeft en bedenk nog betere alternatieven. Gemeenten en politie kunnen focussen op repressie maar preventie in de vorm van voorlichting is waarschijnlijk een net zo waardevol middel om in te zetten voor een rustige jaarwisseling

-Zoek een manier om inwoners te betrekken in de voorbereiding.

Probleemjongeren direct aanspreken werkt heel goed, aldus gemeenten die dit doen. Daarnaast kunnen ze zich ook tegen gemaakte keuzes keren wanneer er zaken misgaan in de communicatie naar inwoners toe. Wanneer direct contact niet mogelijk is omdat niet duidelijk is wie nou precies voor de problemen zorgt, bedenk dan op z'n minst manieren om je boodschap duidelijk te krijgen. Communicatie is daarin heel belangrijk. Zoek ook buiten de standaard gekozen manieren als de gemeentewebsites en besef dat de media ook in eigen voordeel is te gebruiken.

-Wees bewust van de rol die een burgermeester kan hebben.

De burgermeester heeft een uitstraling naar inwoners toe. Wanneer mensen hem als gezicht van de vuurwerkcampagne zien of als iemand die zich inzet voor de goede zaak, zal dat invloed hebben op hoe mensen gaan denken en doen. Het is een soort symbolische macht of middel om de boodschap vanuit de gemeente uit te dragen. Men moet zich daarvan bewust zijn en dit middel op een slimme manier inzetten. In de communicatie naar inwoners toe, is deze persoon heel belangrijk.

-Blijf op de hoogte van ontwikkelingen in kennis en onderzoek

Kennisdeling is altijd nuttig, niemand heeft de wijsheid in pacht. Door te overleggen gebeurt dit. Neem landelijke onderzoeken altijd serieus. Tijdens de interviews was niet iedereen onverdeeld enthousiast over de onderzoeken van de politieacademie en de aanbevelingen van de commissie Overlast Jaarwisseling. Echter, beleid en keuzes in de landelijke politiek wordt wel gebaseerd op de kennis die dit soort instituten leveren. Dus hebben die wel degelijk invloed op de situatie in gemeenten.

-Toon begrip.

In overleggen wordt regelmatig op tegenstellingen gestuit of men is het niet eens. Gemeenten die nauwelijks bezig zijn met de jaarwisseling en geen fatsoenlijk beleid hebben, kampen misschien wel met veel kleinere problematiek. De politie trekt zich terug op haar kerntaken, politieke keuzes en beperkte capaciteit zijn daarvan de oorzaak en op regionaal en lokaal niveau is daaraan weinig te doen.

-Gedrag is niet te voorspellen, dit betekent niet dat er niets aan te doen is.

Kern van problemen rond de jaarwisseling is dat gedrag van inwoners niet te voorspellen is. Wanneer iemand besluit iets te vernielen is daar weinig aan te doen. Er zijn echter genoeg

middelen invloed op het gedrag van mensen te kunnen uitoefenen. Zet die in als een coherent geheel. Naast extra toezicht door politie, gebruik maken van de burgemeester, communicatie via de media, voorlichting op scholen, enzovoort. Zie al deze zaken als middelen om het doel van een rustige jaarwisseling te bereiken en zet ze op een goede manier in.

5.2. Voorlichting

-Betrek bij voorlichting ook anderen en zorg voor follow-up.

In 1 of 2 voorlichtingslessen kan prima contact met jongeren worden gemaakt maar besef wel dat andere partijen ook, ook grotere, invloed op een kind hebben. Probeer ervoor te zorgen dat leraren de boodschap gegeven in de lessen blijven herhalen. Kinderen onthouden dan beter wat er gezegd is en wat ze moeten doen.

-Betrek ouders in de voorlichting

Ouders hebben een voorbeeldfunctie op kinderen. Probeer daarvan gebruik te maken. Gezien de cultuur in Nederland rond de jaarwisseling is het realistisch om te verwachten dat kinderen thuis met een heel andere attitude ten opzichte van de jaarwisseling krijgen te maken dan eigenlijk wenselijk zou zijn.

-Maak gebruik van onderzoeken over hoe en door wie kinderen worden beïnvloed.

Wanneer duidelijk is waar kinderen gevoelig voor zijn, moet daar op ingespeeld worden. Zo kunnen kinderen nog beter bereikt worden.

-Evalueer op een betere manier.

De evaluatie over de mening van voorlichters is wel heel algemeen. De informatie die dan boven tafel komt, kan moeilijk tot een verbetering van het voorlichtingsprogramma leiden. Verder zou het nuttig zijn om na te denken hoe de mening van ouders, leraren en kinderen kan worden geëvalueerd.

-Probeer ook kinderen op het basisonderwijs voorlichting te geven.

Een substantieel deel van gewonden tijdens oud en nieuw zit nog op de basisschool. Het is belangrijk om die kinderen ook te bereiken. De cultuur in Nederland ten opzichte van oud en nieuw draagt niet bij aan het verminderen van ongelukken. Daarom is voorlichting belangrijk zodat kinderen leren wat ze wel en niet moeten doen met vuurwerk.

-Probeer risicojongeren te bereiken.

Met informatie over wie geïnteresseerd is in vuurwerk en wie er vaak vuurwerk afsteken moet wat gedaan worden. Die kinderen zouden extra aandacht moeten krijgen of de voorlichtingslessen zouden wat meer op die groep kunnen worden afgestemd.

-Onderzoek of het gebruik van verschillende methoden en niveaus wenselijk is.

Wanneer er een behoorlijk leeftijdsverschil zit tussen de jongsten en de oudsten aan wie voorlichting wordt gegeven, kan het nuttig zijn om verschillende niveaus in de voorlichting aan te brengen. De belevingswereld van een kind uit groep 7 ziet er anders uit dan die van een kind uit de tweede klas van het voortgezet onderwijs.

Literatuur

Adang, O. e.a. (2009). *Van oud naar nieuw: blijven leren van jaarwisselingen*. Politieacademie: Apeldoorn.

Adang, O. e.a. (2008). *Nederlands grootste evenement: een jaar na Hoezo rustig?!: het verloop van de jaarwisseling 2007-2008*. Politieacademie: Apeldoorn.

Adang, O. e.a. (2007). *Hoezo rustig?!: een onderzoek naar het verloop van de jaarwisselingen in Nederland*. Politieacademie: Apeldoorn.

Graaf, de, T. e.a. (2008). *Een prettige jaarwisseling*. Commissie overlast jaarwisseling.

Horst, ter, G. (2008). *Brief aan de tweede kamer inzake overlast bij de jaarwisseling*. Ministerie van Binnenlandse Zaken: Den Haag.

Koelewijn, B. (2008). *Brief richting Commissie overlast jaarwisseling*. Burgemeester gemeente Rijssen-Holten.

Letsel informatie systeem. (2010). *Factsheets vuurwerk ongevallen*. Consument en veiligheid: Amsterdam.

Nation, M. e.a. (2003). *What works in prevention, principles of effective prevention programs*. American psychologist, volume 58.

Ormel, W. en Nijman, S. (2009). *Factsheets vuurwerk ongevallen 2008-2009*. Consument en veiligheid: Amsterdam.

Oudsten, Den. e.a. (2010). *Jaarbericht 2009, Halt sector*. Halt Nederland: Leiden.

Platform IVZ Twente. (2009). *Regionale handreiking draaiboek jaarwisseling Twente*. Regionaal College.

Reulink, N. en Lindeman, L. (2005). *Kwalitatief onderzoek*. Radboud universiteit: Nijmegen.

Steehouder, M. e.a. (2006). *Leren communiceren, handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie*. Wolters-Noordhoff: Groningen.

Stultjens, F. (2009). *Werkplan vuurercampagne Halt Oost-Brabant 2009-2010*. Werkgroep HOB: Oost Brabant.

Terpstra, J. en Kouwenhoven, R. (2004). *Samenwerking en netwerken in de lokale veiligheidszorg*. Zeist.

Verdurmen. e.a. (2004). *Effectiviteit van preventieve interventies gericht op jeugdigen: de stand van zaken*. Trimbos-instituut: Utrecht.

Bijlage 1: negen aanbevelingen van de Commissie overlast jaarwisseling, onder leiding van Thom de Graaf

1. Beschouw de jaarwisseling als een grootschalig evenement met ernstige risico's voor de openbare orde
2. Breng de 'hotspots' en 'hot shots' in kaart
3. Haal de dader uit de anonimiteit
4. Begin tijdig met de voorbereiding en werk cyclisch
5. De aanpak is lokaal maatwerk, maar stem regionaal af
6. Geen geweld en agressie tegen hulpverleners!
7. Registreer de informatie eenduidig ten behoeve van analyse en evaluatie
8. Zet in op cultuurverandering tijdens jaarwisseling
9. Vergroot de handhavinginspanningen op vuurwerkoverlast

Bijlage 2, uitwerkingen van de interviews.

Interview over de effectiviteit van de preventieve maatregelen in aanloop naar de jaarwisseling

Met: (-----), beleidsmedewerker gemeente Enschede

Duur: ongeveer 45 minuten

Hoe is de jaarwisseling verlopen?

Respondent geeft aan dat de jaarwisseling in Enschede rustig is verlopen. Ze vertelt dat er in de binnenstad wel onrust was. Dit was te vergelijken met een goede uitgaansnacht. Verder geeft ze aan dat voor de jaarwisseling in de wijk Velve-Lindenhof brand was gesticht in leegstaande panden. Deze panden werden tijdens de jaarwisseling bewaakt.

Wanneer begint de voorbereiding en is dit op tijd genoeg?

In September beginnen politie en gemeente met de voorbereidingen. Dit is op tijd genoeg. Respondent geeft aan dat de politie veel te laat heeft gemeld dat ze geen voorlichting meer kon geven. Hierdoor kwam men toch nog in de problemen. Na de evaluatie in Januari/Februari stoppen de werkzaamheden met betrekking tot de jaarwisseling en dan begint men dus weer in September.

Welke partijen worden direct betrokken bij de voorbereiding.

Worden afspraken in een draaiboek vastgelegd en vind u dit een effectief middel?

Vier partijen zijn meteen betrokken. Dit zijn de politie, gemeente, brandweer en afdeling beheer. Van deze partijen zijn er verschillende afdelingen betrokken. Schematisch ziet dat er zo uit:

<u>Politie</u>	<u>Gemeente</u>	<u>afdelingbeheer</u>	<u>Brandweer</u>
-jeugdwerk	-milieupolitie	-verantwoordelijk voor	
-wijkpolitie	-veiligheid	prullenbakken, vuilnisbakken, etc.	
	-stadsdelen		

De stadsdelen hebben ieder de mogelijkheid hun eigen maatregelen te treffen. Hierin hebben ze voldoende vrijheid.

Afspraken worden in een draaiboek vastgelegd. De respondent geeft aan dat de afspraken behoorlijk concreet zijn. Er staat in wie welke taken heeft, wie doet wat en bijvoorbeeld personele inzet staat daar ook in beschreven. Het is een duidelijk middel.

Met welke partijen worden nog meer afspraken gemaakt en hoe verloopt die samenwerking?

In de stadsdelen zijn jongeren aangesproken. Aangezien het kerstvakantie was, wilde men voorkomen dat jongeren zich gingen vervelen. Bijvoorbeeld in Enschede-Oost zijn extra activiteiten georganiseerd.

Contact met horeca verloopt eigenlijk alleen via de politie. Die maken samen afspraken over de uitgaanstijden.

De geïnterviewde geeft aan dat er veel veranderingen waren op het laatste moment waardoor men toch nog snel dingen moest zien te regelen of wijzigen. Als voorbeeld verteld ze over een carbid kanon waarvan uit werd gegaan dat die op gemeentegrond stond maar later bleek dat niet zo te zijn. Omdat dit kanon vorig jaar overlast en schade had veroorzaakt wilde men maatregelen kunnen treffen. Doordat men er pas laat achter kwam dat het kanon

ergens anders stond, moesten er nog passende maatregelen worden bedacht op het laatste moment.

Verder wordt de communicatie als goed ervaren. Er zijn korte lijnen, men bereikt elkaar snel en makkelijk.

Hoe verloopt de interne afstemming?

Hoe denken andere partijen over de rol van de gemeente?

Iedereen binnen de gemeente is wel betrokken. Er zijn misschien wel afdelingen die ook werken aan de jaarwisseling en die niet communiceren over wat er gebeurt, zoals bijvoorbeeld de afdeling die vergunningen verleent. Of er dingen wel of niet langs elkaar lopen is wat onduidelijk maar de respondent gaat er van uit dat de belangrijke zaken sowieso overkomen.

Hoe andere partijen denken over het functioneren van de gemeente is niet duidelijk.

De samenwerking tussen verschillende partijen is onderzocht. Positieve eigenschappen van samenwerking zijn doelgerichtheid, informeel, geen vergadercultuur, herkent u zich in deze typering?

De respondent geeft aan dat de samenwerking informeel is. Verder is het ook doelgericht. Dit omdat de zaken steeds concreter worden naarmate de jaarwisseling dichterbij komt. De dag die in samenwerking met Halt was opgezet om voorlichting te geven aan basisscholen had beter georganiseerd kunnen worden. De samenwerking met de stadsdelen verliep wel goed, in ieder geval met 2 van de delen. De communicatie was helder. Verder wordt er aangegeven dat de persoonlijke contacten tussen de mensen van de verschillende organisaties heel belangrijk zijn. Men kan elkaar snel bellen en door deze korte lijnen kunnen zaken snel worden opgepakt. Op de vraag hoe die contacten zich dan verhouden tot het draaiboek wat gemaakt is, antwoordt de respondent dat deze twee zaken in samenhang belangrijk zijn. Het draaiboek is een goed kader en hierdoor weet iedereen wat de bedoeling is.

Als het gaat om communicatie van beleid naar buiten toe, hoe bereik je burgers en raddraaiers en gebeurt dit op een effectieve manier?

Ten eerste is er in het draaiboek een communicatieplan gemaakt. Op een aantal manieren wordt er contact met de mensen gezocht. Ten eerste wordt de jeugd aangesproken door middel van voorlichtingslessen van Halt op de middelbare scholen. Toen de politie aangaf dat het niet meer in staat was om voorlichting op basisscholen te geven, is er een dag georganiseerd waar kinderen leerden hoe ze les aan klasgenoten konden geven. Hierbij was ook de burgemeester en de media aanwezig. Verder werd de algemeen plaatselijke verordening bekend gemaakt via huis aan huis bladen. Een aantal jongeren die vorig jaar overlast veroorzaakten zijn met een brief persoonlijk aangeschreven. Verder is er na de jaarwisseling een gezamenlijk persbericht opgesteld door politie, brandweer en het ziekenhuis.

Als we kijken naar het regionale niveau, er is een regionale werkgroep waarmee een regionaal draaiboek is gemaakt. Wat is de meerwaarde van dit regionale overleg?

De respondent geeft aan dat het vooral belangrijk is om ervaringen uit te wisselen. Wat het precieze doel van de werkgroep is, is nog niet helemaal duidelijk. Dit kwam ook omdat de

voorbereidingen in de gemeente al gestart waren. Het regionaal overleg had op deze manier weinig invloed op wat er gemeentelijk gebeurde. Verder geeft de respondent aan dat de gemeente toch wel behoorlijk verschillend zin als het gaat om de problematiek waarmee ze te maken hebben. Hierdoor is het lastig om elkaar echt te helpen.

De respondent denkt dat het voor kleinere gemeentes wel nuttig is om te praten met grotere gemeentes om zo kennis te kunnen verkrijgen over allerlei zaken. Ook kan het voor de politie handig zijn om zaken regionaal af te stemmen maar dat weet ze niet zeker. Dit jaar was dit regionale samenwerkingsverband voor het eerst, het zou kunnen dat het volgende jaren beter gaat werken omdat je dan ook kan kijken welke ideeën wel of niet gewerkt hebben.

Wordt er vanuit regionaal niveau informatie verstrekt over bijvoorbeeld goede werkwijzen? Krijgen jullie landelijke trends en methoden, bijvoorbeeld uit onderzoeken, toegespeeld?
Landelijke onderzoeken, zoals die van Thom de Graaf, worden wel doorgespeeld. Ook vanuit het regionale wordt men wel op de hoogte gehouden. Van het openbaar ministerie krijgt men regelmatig aanwijzingen of opdrachten over nieuwe werkmethoden.

Interview over de effectiviteit van de preventieve maatregelen in aanloop naar de jaarwisseling

Met: (-----), beleidsmedewerker politie Twente

Duur: ongeveer 40 minuten

Persoonlijk:

Wat is uw functie binnen de politie en op welke manier houdt u zich bezig met de voorbereiding op de jaarwisseling?

Voorheen campagneadviseur, dus meer verantwoordelijk voor de communicatie naar buiten toe. Onder andere over voorlichting en naar de media toe. Momenteel beleidsadviseur en in die functie betrokken bij het IVZ platform in Twente waarin verschillende partijen overleggen over hoe de jaarwisseling op regionaal niveau moet worden bekeken en georganiseerd. Binnen de politie heb ik geen operationele taken rond de jaarwisseling maar dus puur beleidsmatig.

De jaarwisseling is rustig verlopen, wat ook te lezen valt in het persbericht dat is verstrekt.

Beginnen met voorbereiden:

Wanneer de politie start met de voorbereiding, met wie wordt er dan direct samengewerkt of is dit een interne aangelegenheid?

Binnen de politie zijn er veel verschillende afdelingen bezig met de voorbereidingen op de jaarwisseling maar natuurlijk ook tijdens de jaarwisseling zelf. Welke dat precies zijn is niet helemaal duidelijk te krijgen aangezien we bij de politie werken via lijncommunicatie. De voorbereiding op de jaarwisseling gaat vrijwel vanzelf. Er zijn een aantal zaken die geregeld moeten worden, zo moeten chefs van verschillende afdelingen de capaciteit en dergelijke

doorgeven. Binnen de politie wordt er vooral via intranet gecommuniceerd over veranderingen in regels of zaken waar men even opnieuw de aandacht op wil vestigen.

De samenwerking met anderen zit hem vooral in het ivz-overleg. De opdracht van het regionaal college was om een draaiboek te maken en daar hebben we aan voldaan. Ik denk dat het overleg ook wel invloed heeft op hoe de zaken worden georganiseerd.

Hoe verloopt die samenwerking?

Het goede van die werkgroep is dat val alle partijen mensen zijn betrokken. Zo kan iedereen makkelijk met elkaar in contact komen. De manier waarop we samenwerking is ook positief te noemen. Verder is het goed dat er uniforme afspraken worden gemaakt. Kritiek op die afspraken kwam er van een burgemeester die het allemaal open deuren vond. Daar ben ik het enerzijds wel mee eens maar dat het nu allemaal eens wordt opgeschreven en ondersteunt wordt door meerdere partijen is juist een belangrijke zaak. En het bedenken van allerlei vernieuwende ideeën is niet zo'n vanzelfsprekendheid als men misschien denkt. Het overleg is wel iets waarmee we verder kunnen. Voor sommige partijen komen misschien niet direct nuttige of toepasbare dingen aan het licht maar zoals gezegd zijn er genoeg redenen om er wel mee door te gaan.

Een onderwerp wat ter discussie kwam tijdens die overleggen was het in kaart brengen van hotspots en hotshots. Dit zou een taak van de politie zijn. Echter, dat is nogal moeilijk te doen want iemand of een groepje kan wel onder verdenking staan bij een wijkagent maar om dit vervolgens openbaar te maken, kan niet zomaar. Bij de politie zijn regels met betrekking tot privacy en daar moeten we ons aan houden. Vervelend voor anderen maar we kunnen nu eenmaal niet alle namen en cijfers aanleveren.

Verder denk ik dat het vanuit de politie niet alleen eenrichtingsverkeer is naar de andere organisaties toe. We staan juist open voor wat anderen zeggen, anders zitten we niet in het overleg.

De kerntaken discussie is logisch maar eigenlijk doet de politie nu weer wat men van haar mag verwachten. Al die jaren hebben wij extra taken op ons genomen maar als je als organisatie moet gaan snijden, doe je dat eerst op stukken die je makkelijk kan afstoten. Voorlichting aan basisscholen was zo'n stuk. Als politie vinden we het leuk om voorlichting te geven maar momenteel hebben we niet zoveel keuze daarin. Voor de andere partners in het overleg kan dat natuurlijk vervelend zijn, wat dat betreft hadden wij het ook zelf graag anders gezien.

Coördinatierol gemeenten

Gemeenten in Twente hebben op verschillende manieren te maken met problemen rond de jaarwisseling. In grote gemeenten zijn de problemen natuurlijk anders en wat groter dan in kleine gemeenten waar het minder speelt. Het is dan ook logisch dat kleinere gemeenten er wat minder mee bezig zijn. Die zijn in dat opzicht wat minder ver in de ontwikkeling als het gaat om de voorbereiding op de jaarwisseling maar het is de vraag of dat nou zo erg is. Een paar gemeenten zijn wel heel fanatiek maar dat heeft ook met de problematiek te maken. Wanneer er grote problemen zijn, richten gemeenten zich ook meer op de jaarwisseling.

Interview over de effectiviteit van preventieve maatregelen in aanloop naar de jaarwisseling
Met: (-----), regionale beleidsmedewerkers jeugd, politie Brabant Zuid-Oost.
Duur: ongeveer 90 minuten.

Hoe is de jaarwisseling verlopen?

Over het algemeen was het een rustige jaarwisseling. Dit had meerdere redenen, het weer speelt bijvoorbeeld ook een rol. Ten opzichte van vorig jaar hebben we een daling in het aantal overlastmeldingen gehad.

Onze taak was om de zaken regionaal te coördineren in de voorbereiding. Verder geven wij geen voorlichting. We zetten in op het houden van toezicht. Dit omdat er vorig jaar behoorlijk veel Halt-verwijzingen waren. Die zijn dit jaar gedaald (eindresultaten vuurwerkcampagne, 09-10, politie Z-O Brabant).

Verder viel het geweld tegen dienders mee. Wanneer dit al gebeurde, was dat vooral op oudjaarsnacht.

Wanneer beginnen jullie met de eerste voorbereidingen op de jaarwisseling?

Onze regio bestaat uit 18 afdelingen. Verder vallen er 21 gemeenten binnen ons politiekorps. Wij benoemen in onze 18 afdelingen een kartrekker. Dat is de persoon die binnen zijn afdeling en dus binnen 1 of 2 gemeenten de zaken in aanloop naar de jaarwisseling gaat regelen. Het benoemen van kartrekkers gebeurt in september. Met hen maken we half oktober afspraken over de planning en dergelijke. We maken dan een presentatie waarin de onderwerpen die voor dit jaar van belang zijn worden benoemt, zodat iedereen op de hoogte is van de actuele zaken en eventuele veranderingen.

Deze presentatie wordt samen gedaan met Halt en het Openbaar Ministerie. Met hen beginnen we ook in september met overleggen.

Zowel voor de interne organisatie als voor het overleg met andere partners beginnen we optijd genoeg.

We geven geen voorlichting aan basisscholen. Waarom zouden we dat doen, dit is niet onze taak maar die van Halt. Ze hebben ook al eens gebruik van studenten gemaakt die voorlichting gingen geven. Die hadden er ook wat aan aangezien het met hun opleiding te maken had.

Hoe wordt de lijn voor de jaarwisseling uitgezet?

In principe beginnen Halt en wij als Politie samen met de eerste overleggen. Dan wordt al snel het OM erbij betrokken. Zij zijn op de hoogte van nieuwe regelgeving en dergelijke. Verder wordt het Regionaal Milieu Team ook betrokken. Zij zijn op de hoogte van regels met betrekking tot bijvoorbeeld opslag en distributie van vuurwerk. Vanuit evaluaties van voorgaande jaren worden dan tezamen nieuwe afspraken gemaakt.

Die afspraken worden niet door ons in een draaiboek gezet maar dit gebeurt wel door Halt. Zij maken een planning die al vanaf mei loopt (draaiboek vuurwerk, Halt Oost Brabant). Wat dat betreft nemen zij wel een leidende rol in het overleg. Dit vinden we ook logisch aangezien zij ook nog met een preventief gedeelte zijn betrokken bij de jaarwisseling.

We vinden dat deze werkwijze wel effectief verloopt. Dan moet je natuurlijk niet voor verrassingen komen te staan en dat kwamen we dit jaar wel. Vanuit het ministerie werd namelijk in december besloten dat de gehele STOP-reactie per direct verdween. Dit betekent dan kinderen jonger dan twaalf jaar niet meer naar Halt konden worden gestuurd. In onze voorbereiding gingen we er echter wel vanuit dat dit nog gewoon kon. Daarom kwamen we

in de problemen. Er waren stickers gedrukt die we verspreidden en daar stond een stukje over die STOP-reactie op. Verder hadden we alle richtlijnen al aan de dienders op straat doorgegeven. Die vonden het heel onhandig dat er dus vlak voor oud en nieuw andere regels ontstonden.

Hoe verloopt dit overleg verder en staat iedereen er positief in?

De samenwerking tussen Halt, het OM, het RMT en ons gaat eigenlijk heel goed. Iedereen levert een stuk informatie aan.

Dingen die beter zouden kunnen zijn zoals gezegd dat zaken die zich wijzigen, voor augustus bekend moeten zijn. Doordat dit dus niet altijd gebeurd ontstaat er veel onduidelijkheid.

In de samenwerking met de plaatselijke afdelingen vallen ons wel dingen op.

Er zijn dit jaar nieuwe regels die betrekking hebben op het in beslag nemen van vuurwerk. Daders moeten het vuurwerk inleveren en vervolgens moet de agent een heel precieze beschrijving van het vuurwerk maken (powerpoint reg. Vuurwerkcamp. 09-10.) hierover ontstonden ergernissen bij de verschillende afdelingen omdat het heel veel werk is en dus veel tijd kost. Die regeling is overigens wettelijk vastgelegd dus er was weinig keuze.

Wanneer we de voorlichting aan de plaatselijke afdelingen geven, merken we dat er een aantal kartrekkers heel betrokken zijn en dus ook kritisch zijn. Dit is positief, met fanatieke mensen is het prettig samenwerken. Het is wel jammer dat het ook wel voorkomt dat plaatselijke afdelingen niet komen opdagen.

Hebben jullie het idee dat gemeenten een duidelijk leidende rol hebben in de voorbereidingen naar oud en nieuw?

Onze samenwerking met gemeenten is eigenlijk niet zo vreselijk belangrijk of groot. In ons jaarplan staat wel dat we met ze samenwerken maar concreet komt dat er op neer dat we wel is overleggen met het regionaal college. We overleggen vooral met Halt en het OM en dat pakket van maatregelen bieden de gemeenten aan. Feitelijk houdt dit in dat we zeggen 'dit zijn we van plan en dit gaan we doen', en daar komt niet zo vreselijk veel overleg meer bij kijken. Dit gebeurt overigens met het regionaal college. Deze manier van werken moet ook wel omdat we een groot korps zijn en de interne afstemming al genoeg problemen met zich meebrengt.

Politie en gemeenten stemmen wel degelijk zaken af maar dit gebeurt voornamelijk op lokaal niveau, met de lokale afdelingen van ons korps. Over de grote lijnen willen we wel van de gemeenten tezamen weten wat hun bedoelingen zijn. Het kan natuurlijk nooit dat wij in de ene gemeente bijvoorbeeld heel streng moeten handhaven en in de andere gemeente een andere werkwijze moeten hanteren.

Verder hebben we een regionaal evenementen beleid. Op een website kunnen gemeenten dan hun evenementen invullen. We willen dat ze communiceren met ons maar ook zeker met andere gemeenten. Aangezien we onze agenten maar op één plek kunnen inzetten is het zaak dat ze daar rekening mee houden en dus ook kijken naar wanneer andere gemeenten iets organiseren.

Het regionaal college is wel tevreden over onze inzet. Dit omdat we fanatiek zijn en ons goed inzetten. Op lokaal niveau bijvoorbeeld, brengen we ook de hotspots en andere belangrijke zaken in kaart.

Kunnen jullie de samenwerking met anderen als effectief bestempelen en hoe verloopt het contact met andere organisaties?

Binnen alle organisaties zitten meestal steeds de zelfde mensen. Dit zorgt ervoor dat je elkaar kent en verder is er bij die personen ook kennis van zaken. Bij het Openbaar Ministerie is het zo dat er vaak nieuwe personen zitten. Dat is best lastig omdat je steeds een ander contactpersoon hebt die niet alles weet en dus weer bij moet praten etc. Vanuit Halt en het RMT zijn er altijd dezelfde personen betrokken. Dat werkt goed. Wat er dit jaar mis ging was dat er te laat is doorgegeven dat het vuurwerk beschreven moet worden wanneer we het in beslag nemen. Dit had eerder gemoeten. Verder zijn bezuinigen bij de politie al jaren een actueel thema. Steeds wordt er bezuinigd. Maar we dit natuurlijk zo klein mogelijk te houden. Onze partners hebben er wel begrip voor dat we af en toe keuzes maken.

Hoe ziet het regionaal overleg eruit en wat verwachten jullie ervan?

Terugkomend op die hotspots en hotshots, dat is echt onze taak. We merken dat gemeenten daar minder in geïnteresseerd zijn.

Verder is dat overleg hier niet heel aanwezig. Gemeenten komen volgens mij niet echt bij elkaar. Het overleg wat wij hebben is dat met het regionaal college en verder eigenlijk niets. De gemeenten hebben wel een overlegorgaan (SRE??). Die overleggen regionale zaken met elkaar. In het kader van alcoholprojecten is zij de kartrekker, ook financieel gezien. Dit is wel een handige partner. Echter, met oud en nieuw zijn ze niet bezig of betrokken. Het nut van de draaiboeken zoals die van Halt, is dat afspraken dan helder op papier staan. Zo kunnen we ook makkelijk evalueren.

Hoe bereik je burgers en raddraaiers?

In het draaiboek van Halt wordt hier wel over gesproken. Er worden advertenties in regionale bladen gezet en samen met Halt, het OM, en de gemeenten communiceren we die dingen wel. Wij zelf doen ook wel wat via onze persvoorlichter om zaken naar buiten toe te brengen maar dat is in principe elk jaar het zelfde en niet zo heel spannend hoor.

Krijgen jullie landelijke trends en methoden doorgespeeld en komen onderzoeken naar de jaarwisseling en hun resultaten ook bij jullie terecht?

Met die onderzoeken is het eigenlijk zo dat we het nut er niet echt van inzien. Er zijn zoveel onderzoeken, waar je dan even naar kijkt en vervolgens kunnen ze bij wijze van spreken zo weer de kast in. Dit geldt ook wel voor onderzoeken van de politie academie. Die onderzoeken bekijken van alles maar uiteindelijk moet je gewoon naar de dagelijkse gang van zaken kijken. Als er evenementen worden georganiseerd dan moeten die gewoon behapbaar zijn voor de politie qua personele inzet. Daar moeten gemeenten gewoon rekening mee houden, het is hun taak. Wij zijn er in principe alleen voor handhaving en toezicht. Neem bijvoorbeeld laatst in Rotterdam. Tijdens een feest moesten daar alleen op een brug, waar het feest op werd gegeven al 1200 man politie staan om alles in goede banen te leiden. Dat is niets voor ons.

Interview over de effectiviteit van preventieve maatregelen in aanloop naar de jaarwisseling
Met: (-----), beleidsmedewerker openbare orde en veiligheid gemeente Heusden.
Duur: ongeveer 75 minuten.

Hoe bent u betrokken bij de voorbereiding op de jaarwisseling?

Allereerst ben ik vanuit de gemeente verantwoordelijk voor de voorbereiding en afstemming met andere organisaties.

Verder maak ik ook afspraken met Halt over onder andere de voorlichting die ze geven op basisscholen. De afspraak is dat ze minimaal 2 keer per jaar voorlichting geven op alle basisscholen. Ik heb ook met de directies van de scholen gesproken om uit te vinden wat zij van de voorlichting vinden en of ze vinden dat het goed gaat. Deze punten zijn vervolgens met Halt besproken.

Verder is het zo dat de laatste jaren Halt steeds beter is gaan functioneren. Een aantal jaar terug was ik daar niet tevreden over. Wij betalen Halt voor het geven van voorlichting. Daarom wilde ik ook weten hoe dat geld besteed werd dus ik vroeg bijvoorbeeld naar jaarverslagen. Deze leken vervolgens niet op hoe dit er eigenlijk uit moet zien. Ook wisten medewerkers van Halt, als ik dan met ze in gesprek was, niet hoe het geld werd besteed. Dit vond ik niet kunnen. We werken met gemeenschapsgeld dus hebben we het recht om te weten hoe dit besteed wordt als we dit uitgeven. De laatste jaren is hier wel een enorme verbetering in opgetreden. Halt begrijpt nu beter dat gemeenten die dingen gewoon willen weten.

Hoe is de jaarwisseling verlopen in de gemeente Heusden?

De jaarwisseling is relatief rustig verlopen. Maar de schade was dit jaar wel weer hoog, namelijk €12000,-. Dit was alleen de schade aan gemeentelijke eigendommen. Schade aan bijvoorbeeld bushokjes zijn niet meegerekend omdat die van de busmaatschappijen zijn. Die doen niks om hun hokjes te beschermen omdat ze weten dat het zinloos is. Vorig jaar was de schade ongeveer gelijk aan dit jaar en twee jaar terug was het €25000,-. In dat opzicht zijn we wel gezakt maar ten opzichte van vorig jaar dus niet. Schade werd vooral veroorzaakt door vernielingen aan vuilnisbakken, verkeersborden en hondepoepbakken.

Wanneer begint de voorbereiding op oud en nieuw?

Vanaf mei, dan komen we voor het eerst bij elkaar. In totaal komen we 7 keer bij elkaar om alles door te spreken. We komen dan meteen met al onze ketenpartners bij elkaar. Dit omdat we betrokkenheid bij de anderen willen creëren. Afspraken worden op papier gezet en 3 december is ons plan compleet klaar. Dus we beginnen op tijd genoeg en kunnen dus alles rond krijgen.

Hoe werd de lijn voor de jaarwisseling uitgezet?

We vormen dus een werkgroep met onze partners. Hierin zijn een aantal partijen betrokken. Allereerst de politie, verder de welzijnsstichting, de woningcorporatie, de brandweer en een aantal gemeentelijke afdelingen. Dat zijn afdeling handhaving, afdeling diensten en vergunningen en afdeling buitendienst. Verder is het bureau veiligheid betrokken, dit is een nieuwe instantie binnen de gemeente.

Vanuit de evaluatie van vorig jaar bedenken we hoe we zaken dit jaar gaan aanpakken. Dit jaar was ons speerpunt het vreugdevuur in Oud-Heusden. Bewoners van een wijk daar, maken elk jaar een groot vuur waar iedereen op af komt. Op dit vuur gaan ook autobanden

enzo, dus de rook is wel schadelijk. Veel inwoners zijn hier ook niet blij mee maar durven er weinig over te zeggen. Reden voor ons om hier mee bezig te gaan. Dit jaar hebben we onderzocht of het een gevaarlijk vuur was. Dit is door de brandweer gedaan. Zij vonden dat het vuur echt niet op die plek kon omdat het te dicht in de buurt van huizen plaats vond. Daarom hebben ze een alternatieve plaats aangewezen. We wilden het vuur niet verbieden omdat er dan problemen met de bewoners zouden ontstaan. Die alternatieve plaats is ingericht door de gemeente. Op een stuk openbare weg hebben we een gebiedje afgezet met hekken waar het dan kon gebeuren.

Tijdens de jaarwisseling wilden burgers het toch verplaatsen maar hier hebben we meteen ingegrepen. Niet toestaan dus. En daarna is de rotzooi meteen opgeruimd door de buitendienst.

Tijdens de overleggen met de ketenpartners maken we afspraken die op papier worden gezet. We werken niet met een draaiboek of iets dergelijks maar van de vergaderingen maken we verslagen die dan naar iedereen gestuurd worden.

Hoe verloopt het overleg tussen de ketenpartners?

We bespreken wat de taken van elke organisatie zijn. Zo heeft de politie toezicht gehouden op de vreugdevuren. Verder hebben we binnen de gemeente een aantal toezichthouders die normaal met vergunningen bezig zijn. Nu hebben we ze ingezet om te kijken of er vreemde zaken werden opgeslagen bij mensen in de tuinen bijvoorbeeld wat gebruikt kon worden om een vuur te maken.

Verder hebben we vanuit de gemeente gezorgd dat de vergunningen voor horeca zo veel mogelijk uniform waren, dus voor iedereen dezelfde regels.

De buitendienst is ingezet om rotzooi op te ruimen. Dit gebeurt ook op oudejaarsdag, tot tien/elf uur 's avonds en op nieuwjaarsdag begonnen ze om negen uur weer.

De woningcorporatie was betrokken vanuit sociaal oogpunt, aangezien ze heel wat woningen in beheer hebben. Zij moesten ervoor zorgen dat de complexen netjes afgesloten waren en dat containers opgeruimd waren bijvoorbeeld.

Dit overleg en de taakverdeling is wat dat betreft effectief verlopen. Iedereen van bovengenoemde partijen heeft zich aan de afspraken gehouden.

Wel zijn we in de problemen gekomen met de welzijnsstichting. We hadden overlegt dat de stichting zou proberen om meer betrokkenheid van inwoners in Oud-Heusden te creëren. Verder zou er misschien een feest worden georganiseerd waar mensen naar toe konden gaan. Dit omdat de jaarwisseling in Oud-Heusden toch altijd problematisch verloopt. We hadden de afspraken netjes doorgesproken en in onze opinie was alles duidelijk en helder maar de stichting heeft het blijkbaar anders begrepen of gezien want hier is veel verkeerd gegaan. Zo was er een plek voor het vreugdevuur overlegt met inwoners die totaal verkeerd was en niet dezelfde was als die wij hadden bepaald met behulp van de brandweer. Verder was de opzet van het feest totaal niet wat wij voor ogen hadden en konden we simpelweg niet akkoord gaan. Daarom hebben we toen een tweede versie gemaakt maar daar zagen bewoners niks in. Uiteindelijk is er dus geen feest geweest. Conclusie kan zijn dat er dus verkeerd is gecommuniceerd en dat de stichting totaal de verkeerde oplossing heeft gekozen. Achteraf begreep men ook wel dat dit nooit de bedoeling van de gemeente was geweest en erkende men dat men toch wel fout zat.

Heeft u het idee dat u als gemeente een duidelijk leidende rol heeft in de samenwerking met anderen?

We willen strakke afspraken maken, gewoon duidelijk zijn. De afspraken die we met onze partners maken komen aan. Het is een samenhangende groep mensen. Daarom denk ik wel dat we goed uitstralen naar anderen wat we willen en waar we heen willen.

We proberen ook vooruitgang per jaar te boeken. Zo zijn we vorig jaar begonnen met het verbieden van vreugdevuren in een aantal kernen van onze gemeente. We wisten welke jongeren hierbij betrokken waren en deze hebben we ook bezocht en aangesproken. Dit werkte zeer goed. Via onze buurtcoördinatoren van de politie hebben we die jongens verteld dat we ze in de gaten hielden en dat we geen vreugdevuren tolereerden. Vorig jaar waren die vuren er niet dus dat was mooi. Dit jaar hebben we die jongeren weer bezocht ook al was daar niet meteen aanleiding voor. Maar we wilden laten zien dat we nog steeds met ze ' bezig' zijn.

Verder heeft de politie extra mensen ingezet tijdens oud en nieuw. Dat was prima, ze zetten zich echt in. We zijn daarover zeer tevreden, ze doen echt hun best. Op regionaal niveau denk ik wel dat de politie soms wat realistischer kan zijn. Ze beseffen heus wel dat er capaciteitsproblemen zijn. Dat betekent dat je niet alles kan doen wat je misschien zou willen. Dit zouden ze wat meer mogen aangeven.

Dit jaar waren we van plan om het carbid schieten in de gemeente te verbieden. Niet omdat het vorig jaar heel ernstig was maar het is meer vanuit het oogpunt van algemene veiligheid. Het college van B&W was voor maar in de gemeenteraad is vervolgens tegen gestemd. Dit werd breed uitgemeten in de media en daardoor was er dit jaar een soort tegenreactie en werd er heel veel met carbid geschoten. Dit gebeurde ook midden in het dorp, hartstikke gevaarlijk. Maar deze besluitvorming was dus niet echt handig.

Verder is je burgemeester een belangrijk persoon. Bij ons wil de burgemeester absoluut doorpakken met zaken rond de jaarwisseling. Hij is echter wel iemand die zaken afweegt. Het voordeel dat een maatregel oplevert moet wel opwegen tegen het voor- of nadeel dat onze inwoners ervan ondervinden. Hij is echter wel een persoon die erg met veiligheid bezig is. Zo is hij de grote initiator van het Bureau Veiligheid. Dit Bureau is een soort overkoepelend orgaan waarin iedereen die met veiligheid bezig is in de gemeente, onder valt.

Hoe vind u dat de samenwerking tussen de organisaties gaat? Welke dingen gaan goed en welke kunnen effectiever?

Als we het over de politie hebben dan gaat dat goed. Het contact met de teamchef is prima. De kerntakendiscussie gaat mij wel wat ver. Maar ik heb zelf ook een verleden bij de politie dus ik weet dat ze een duidelijke mening hebben en soms eigenwijs handelen. Maar je moet altijd proberen een wisselwerking te hebben en elkaar proberen te begrijpen.

Als we het over de ketenpartners hebben vind ik dat het prima gaat. Je moet een soort vertrouwensband opbouwen, die is er niet meteen. Maar we hebben goede ervaringen gehad met iedereen en daardoor kennen we elkaar en vertrouwen we elkaar.

Verder komen alle afspraken vast te staan en zijn dus behalve die zaak met de welzijnsstichting alle afspraken nagekomen.

Hoe ziet het regionaal overleg er in deze regio uit en heeft dat een meerwaarde voor de gemeente?

Vanuit de politie is er een bureau incidenten bestrijding. Wij als gemeenten moesten dan informatie en onze mening doorgeven aan hun en dan gaven zij advies over wat we dan moesten doen. Dit was niet nuttig. Wij hadden die informatie toch al, we wisten zelf ook wel waar de problemen zaten.

Wij zitten als gemeente Heusden in het district Meierij. Daar vallen 8 gemeenten onder waaronder Den Bosch, die er pas is bij gekomen. We hebben met deze club wel overleg tussen de medewerkers integrale veiligheidszorg. Dit is echter een zeer kort overleg. Ik denk dat het niet een meerwaarde heeft omdat we niet tot concrete samenwerking komen. Daar komt bij dat in onze gemeente in vergelijking met die anderen, de meeste problemen zijn. Andere gemeenten uit het district hebben nauwelijks problemen. In Den Bosch natuurlijk wel maar dat is totaal niet te vergelijken met onze problemen. Doordat we niet zoveel overeenkomsten hebben, is samenwerken ook niet echt nodig of nuttig.

In mijn tijd bij de politie was het trouwens ook zo dat alle agenten 5 zaken per jaar bij Halt moesten aanleveren. Zo kan dat aantal natuurlijk snel oplopen, ik weet niet of dat nu ook nog zo is. Agenten vonden dit toen erg lastig omdat er veel administratieve rompslomp bij kwam kijken. Ik heb toen wat zaken veranderd voor de agenten zodat zij daar veel minder werk mee hadden maar dat die dingen werden overgenomen door het back-office of Halt.

Zoals gezegd heeft het regionale overleg geen invloed op het lokale beleid in onze gemeente. We staan alleen in onze aanpak dus dat hoeft ook niet.

Hoe bereik je burgers en raddraaiers en maken jullie gebruik van een communicatieplan?

We melden onze maatregelen op de gemeentepagina en op de website en in plaatselijke kranten. Verder hadden we de tekst van de welzijnstichting over het vreugdevuur in Oud-Heusden in de krant in Oud-Heusden laten zetten. Dit wordt bezorgd bij ongeveer 1100 gezinnen.

Deze dingen worden wel in een communicatieplan gezet.

Zoals gezegd hebben we in 2 kernen jongeren direct aangesproken. In Oud-Heusden is dit echter nauwelijks mogelijk. Die jongeren en mensen die er om heen lopen zijn bijna niet te bereiken en staan absoluut niet open voor overheidsbemoeienis. Ze zijn anarchistisch en verder helpt ook niet mee dat een aantal van hen crimineel gedrag vertoont.

Worden landelijke trends, onderzoeken of goed methoden naar jullie doorgespeeld en ziet u hier de meerwaarde van in?

Zonder onderzoeken te lezen weet je vaak ook wel wat nodig is. Je doet dan ook al wel dingen die nodig zijn. Simpel gezegd kom je met boerenverstand vaak ook al een heel eind. Dan weet je wel wat nodig is. Ik zeg niet dat die onderzoeken nou allemaal niet nuttig zijn of niet bijdragen aan verbetering maar wat mij betreft zou men is moeten onderzoeken hoe je nou de mensen betreft bij wat je doen of hoe je mensen laat inzien dat ze dingen wel of niet moeten doen maar daar bestaan geen onderzoeken naar, ook al omdat dit lastig is.

Interview over de effectiviteit van preventieve maatregelen in aanloop naar de jaarwisseling en de effectiviteit van de voorlichtingscampagne door Halt.

Met: (-----), directeur Halt Twente

Duur: ongeveer 75 minuten

Wanneer beginnen jullie met de voorbereidingen op de vuurwerkvoorlichting en is dit op tijd genoeg?

Die voorbereidingen verlopen op 2 niveaus. Zowel landelijk als intern. Landelijk evalueren we in het nieuwe jaar zo snel mogelijk de afgelopen jaarwisseling. Dan bekijken we hoe de zaken zijn verlopen, of de materialen geschikt waren etc. Dit gebeurt in gesprekken en overleggen. Intern doen we dit ook. We bespreken hoe de voorlichting is verlopen en ook andere zaken zoals hoe er met de politie is samengewerkt enzovoort. In september beginnen we dan met de nieuwe voorbereidingen op aankomende jaarwisseling. Dit is op tijd genoeg, we hebben voldoende tijd om alles te organiseren. Verder evalueren we ook nog met het regionale overleg IVZ.

Hoe wordt de lijn voor aankomend jaar uitgezet en worden anderen daarin betrokken?

De afzonderlijke bureaus kunnen invloed uitoefenen. Iedereen heeft inspraak en kan zeggen hoe men er over denkt. Verder is er het directeurenoverleg waarin alle directeuren van de verschillende regio's zitting in hebben. Zo hebben we invloed op hoe de zaken er voor komende jaarwisseling uit gaan zien. Dit wordt landelijk bepaald.

Regionaal bepalen we de lijn door het overleg. Hierbij worden politie en brandweer ook betrokken. De politie in Twente is opgedeeld in 5 clusters die allen vertegenwoordigd zijn.

We werken natuurlijk ook samen met andere partijen om gemeenschappelijke doelen te formuleren en realiseren. Het willen realiseren van doelen door andere partijen als bijvoorbeeld de gemeente moet naar voren komen. Als er een bepaalde lijn wordt uitgezet en wij passen daar onze werkzaamheden op aan, moeten andere organisaties daar ook echt hun best voor doen.

Verder is het een taak van Halt om actief op zoek te gaan naar samenwerking. We moeten aan gemeenten en politie laten zien wat wij doen en kunnen. Door dat consequent te doen, zullen gemeenten en anderen ook zien dat wij steeds als partner beschikbaar zijn. Zo moeten we ervoor zorgen dat we vanzelf uitgenodigd en betrokken worden.

Met welke partijen treden jullie vervolgens nog meer in overleg? Worden bijvoorbeeld gemeenten of scholen betrokken?

Van gemeenten krijgen we 25 cent per inwoner om voorlichtingen te geven op scholen. Hiervan wordt ook de vuurwerk voorlichting betaald. We geven voorlichting op het voortgezet onderwijs. In mei beginnen we al met aanschrijven van scholen of ze interesse hebben in voorlichting. Dan kunnen we zien wie er wil.

Om onze campagne verder vorm te geven en bekendheid te geven zorgen we ook dat er dingen met jeugdwerk bijvoorbeeld worden gedaan. Afhankelijk van de behoefte leveren we dan maatwerk door bijvoorbeeld voorlichting in een jongerencentrum te verzorgen.

Zou het niet handig zijn wanneer bijvoorbeeld samen met de gemeente bekeken wordt of er voorlichting moet worden gegeven en op welke scholen? Door dit via de gemeente te spelen kun je makkelijker alle scholen bereiken en hun overtuigen van het nut?

Voor halt is het wel van belang om zelf de voorlichting te kunnen regelen. Zou houden we de regierol. We is het nuttig, en dat zouden we in de toekomst ook meer moeten doen, om contact met gemeenten op te nemen wanneer scholen niet open staan voor voorlichting. Door die communicatie, de gemeente kan scholen dan nogmaals aanspreken, kan het zo zijn dat scholen beseffen dat het toch nuttig kan zijn.

Heeft u het idee dat gemeenten over het algemeen een duidelijk leidende rol hebben in de samenwerking met anderen?

Nee, volgens mij is dat niet zo. Vaak zoeken gemeenten naar informatiebronnen in plaats van een duidelijk beeld te hebben en dit ook naar anderen te communiceren. Ze hebben blijkbaar lang niet altijd de benodigde kennis in huis. Ik vind dat de communicatie vanuit gemeenten vaak beter kan, hoe ze de dingen willen regelen. Van een paar gemeenten weet ik precies welke kant ze op willen en wat ze van ons verwachten maar helaas, van de meerderheid van de gemeenten is dit gewoon onduidelijk.

Hoe vind u dat de samenwerking is verlopen het afgelopen jaar? Welke dingen kunnen effectiever en welke dingen gaan goed?

Het grootste probleem dit jaar was dat de politie veel te laat heeft aangegeven dat men geen voorlichting op basisscholen kon geven. Normaal deden ze dat altijd wel. Dat was een groot probleem omdat heel veel scholen wel voorlichting willen ontvangen. Wij hebben dat probleem grotendeels opgevangen. We voelden ons wel verantwoordelijk om iets te doen want veel scholen belden ons ook of wij niet wat konden doen. Dus hebben we op het allerlaatste moment iets geregeld. We hebben we een dag georganiseerd waar we jongeren voorlichting hebben gegeven en ze hebben laten zien hoe zij zelf voorlichting kunnen geven aan hun klasgenoten. Dit uit nood geboren project bracht echter wel iets positiefs. We deden kennis op met nieuwe werkvormen die in de toekomst misschien verder kunnen worden uitgebouwd.

Er waren meer dingen niet zoals het moet. De politie heeft van te voren aangegeven dat het meer zou gaan focussen op repressief optreden. Hierop hebben wij ervoor gezorgd dat we in de week voor de jaarwisseling genoeg personeel hadden om zaken van binnenkomende jongeren snel af te handelen. Vervolgens kwamen zaken die in het oude jaar hadden plaatsgevonden pas in het nieuwe jaar binnen. Zo hebben we enorm langs elkaar heen gewerkt. De politie had die zaken sneller moeten doorsturen.

Wel vind ik dat de korte lijnen tussen de organisaties een positief punt zijn. We kunnen elkaar makkelijk en snel bereiken.

U heeft zitting in het regionale overleg, wat is hier het nut van in uw ogen?

Halt heeft hier inderdaad zitting in, wij zijn een regionale samenwerkingspartner. Dat willen we juist in dit overleg uitstralen. Ons nut is namelijk dat we kunnen laten zien wat wij willen en wat wij voor hen kunnen betekenen.

Voor gemeenten is het denk ik ook heel nuttig. Ze krijgen tips en handreikingen over hoe ze zaken kunnen aanpakken. Zo kunnen ze de zaken slimmer organiseren. Als je weet wat wel

en niet effectief is, kun je daar rekening mee houden. Zo kan je geld en personeel effectiever inzetten.

Verder geeft het overleg een krachtig signaal. Omdat we met 14 gemeenten die afspraken maken, weet iedereen wat de bedoeling is en doordat je allemaal hetzelfde nastreeft, heeft dit een positief effect en een positieve uitstraling in de gemeenten.

In de regio bevinden zich een aantal christelijke gemeenten. Onderzoeken stellen dat daar de problemen erger zijn rond de jaarwisseling. Herkent u dat beeld?

Nee, dat herken ik niet echt. Het zou kunnen dat problemen in plattelandsgemeenten over het algemeen wat erger zijn dan in steden. De oorzaak zou kunnen liggen in het niet onderkennen van problemen. Daar komt misschien het grote alcoholgebruik bij.

Als het al zo is dat christelijke gemeenten meer problemen hebben dan zou dat kunnen komen doordat ze soms minder op staan voor zaken. Ze denken misschien dat je de problemen in huis haalt als je ze aan de kaak stelt en er over gaat praten. Maar dat beeld heb ik zelf niet zo.

Worden informatie, trends en methoden vanuit het landelijke niveau doorgespeeld naar regionaal niveau?

Ja dat gebeurt wel. Dingen die landelijk gebeuren komen wel aan. Bijvoorbeeld het rapport van Thom de Graaf. Het team van onderzoekers is door de minister zelf aangesteld. Die landelijke aandacht is trouwens positief en belangrijk. De schade die tijdens de jaarwisseling wordt veroorzaakt moeten we als samenleving niet accepteren. Door onderzoek te doen naar de gang van zaken wordt duidelijker wat er gebeurt, wat de oorzaken zijn en hoe we dat op een goede manier kunnen verbeteren in de toekomst.

Voor andere partners geldt dat ze nog meer zouden moeten weten wat Halt kan doen voor hen. Bijvoorbeeld bij het verhalen van schade. In plaats van een lang juridisch proces te doorlopen, kan Halt heel makkelijk 1 op 1 met de veroorzaker de schade verrekenen. Dat doen we al heel lang in andere zaken en dat kan met oud en nieuw ook prima.

Hoe bereik je burgers en hoe bereik je raddraaiers?

Ten eerste moet je als 1 blok naar buiten treden als organisaties zoals dit nu op regionaal niveau gebeurt. Je geeft dan een signaal af dat je er als overheid bovenop zit.

Wat trouwens ook een voordeel is, is dat wanneer je op zo'n niveau met elkaar spreekt, dat deze dingen ook in andere afdelingen van organisatie doorkomen. Dat is belangrijk omdat iedereen dan weet wat de bedoeling is en wat er gaat gebeuren.

Als het gaat om de raddraaiers dan proberen de jeugdpolitie en justitie die te bereiken. Via justitie kan je zien wie er vorig jaar de fout in is gegaan en dan weet men dat op die personen gelet moet worden.

Daarnaast moet de samenwerking tussen Halt en de politie ook goed zijn. Dit moet een keten zijn die op elkaar aansluit. Op die manier laat je aan jongeren en andere mensen zien dat alle organisaties er fanatiek mee bezig zijn.

Vragen over de effectiviteit van de voorlichtingscampagne.

Uit onderzoek blijkt dat preventie effectiever wordt naarmate er meer contactmomenten zijn. In principe wordt de voorlichting eenmalig gegeven op scholen. Werkt het dan wel?

Die voorlichtingsles is niet het enige moment dat wij contact met jongeren zoeken. We maken ook websites en posters om jongeren te bereiken. We willen echt uitstralen dat we in aanloop naar oud en nieuw een campagne voeren. Ik vind wel dat andere partijen meer zouden moeten worden betrokken om dat nog meer uit te stralen.

Verder denk ik dat in Twente Halt genoeg bekend is bij jongeren door andere voorlichtingen die we het hele jaar door geven. Dus ze weten al een heel aantal dingen als het gaat om de consequenties van strafbaar gedrag.

Welke partijen worden nog meer betrokken bij voorlichting?

Dit jaar is het allemaal wat rommelig verlopen. Dit moet anders aankomend jaar. We willen bijvoorbeeld meer contact maken met ouders en leraren. We willen deze groepen aanschrijven met informatie over voorlichting en wat zij kunnen doen.

Daarnaast moeten we in de toekomst ook samenwerken met de centra voor jeugd en gezin. Bijvoorbeeld door posters en andere materialen te verstrekken. Deze methode werkt wel. Mensen kijken er toch naar en beseffen dat er organisaties bezig zijn met die zaken. Ook bij andere campagnes werkt dit wel. Bijvoorbeeld happyfris. Dit gaat over alcohol en is in Twente een succes. Iedereen weet welk beleid Twente heeft wanneer het om alcohol gaat. Verder is het in het algemeen een goede zaak wanneer er voorlichtingsactiviteiten worden ondernomen door andere partijen naast Halt. Wanneer een burgemeester zich hiervoor inzet is dat goed. Dit soort publieke figuren krijgen snel de aandacht. Ditzelfde geldt als een brandweerman of agent naar scholen gaat. Bij sommige gemeenten gebeurt dit ook zoals in Enschede dit jaar waar de burgemeester aanwezig was bij de voorlichtingsdag.

De invloed van alleen een specialist blijkt niet heel groot te zijn wanneer je het gedrag van jongeren wil beïnvloeden. door bijvoorbeeld ouders en mentoren te betrekken kan de effectiviteit stijgen. Gebeurt dit op een goede manier?

We proberen leraren wel te stimuleren. Om die manier kunnen zij meer aan de kinderen overdragen. We moeten wel meer proberen om dit te bereiken. Het is natuurlijk zo dat meerdere figuren invloed hebben op een kind. Van deze wetenschap moeten we gebruik maken. Dit gebeurt nog niet genoeg.

Ouders hebben een voorbeeldfunctie op kinderen. Wat mij betreft werd hier te weinig geïnvesteerd. We moeten er naar toe dat ouders door instellingen als een echte doelgroep worden gezien. we moeten zoveel mogelijk wegen zoeken waarlangs we ingangen bij ouders kunnen vinden. Ze moeten weten wat wij van hun verwachten.

Zit er verschil in de stof die aangeboden wordt in bijvoorbeeld groep 7 en de tweede klas van het VO en sluiten ze aan bij de belevingswereld van kinderen?

Het verschil zit hem minder in de gebruikte materialen maar meer in hoe het gepresenteerd wordt aan kinderen. Onze medewerkers gaan anders om met de verschillende leeftijdsgroepen. Dit heeft ook te maken met de morele ontwikkeling van een kind. De discussies in groep 7 zijn anders dan in de tweede klas.

Als we kijken of het aansluit bij leerlingen, moeten we dat vooral in de didactische opzet zoeken. Hoe presenteer je dingen aan kinderen en hoe is het programma opgebouwd. Dit op maat maken van het programma zou wel beter kunnen. Maar doordat onze voorlichters weten om te gaan met verschillende groepen, sluiten de lessen wel aan bij de belevingswereld.

Het bereiken van de risicokinderen, waarvan de kans het grootst is dat ze in de fout gaan, blijkt met voorlichting het moeilijkst. Slaagt de voorlichting daar in?

Hier is de belangrijkste rol weggelegd voor de voorlichters zelf. Als zij tijdens een voorlichting dingen of bepaald gedrag signaleren, dan geven ze dat door aan de leerkracht.

Verder denk ik dat kinderen sterk door hun omgeving worden beïnvloed. Daarom zou het goed zijn wanneer er wordt geprobeerd om die slechte omgeving, wijken of buurten te verbeteren en meer aandacht te schenken aan moeilijke groepen. Ook preventief kan je hier veel doen, zeker als repressieve handhaving niet realistisch meer is door bijvoorbeeld te weinig mankracht.

Wanneer kinderen vaardigheden leren tijdens de voorlichting, heeft dat een positief effect op de effectiviteit van preventieve programma's. Zit deze interactieve methode van leren in jullie voorlichting?

Ja, dit soort zaken zitten erin. We geven ook lessen over groepsdruk en hoe je daar mee kan omgaan. Daarnaast is voorlichting niet alleen eenrichtingsverkeer. Leerlingen krijgen uitgebreid de kans om te vertellen over hun eigen ervaringen. Dan vertellen kinderen elkaar wat ze vinden en meemaken en dit is heel leerzaam.

Op welke basis is het programma ontworpen?

Ten eerste wordt er rekening gehouden met didactische methoden. Dus hoe je op een goede manier dingen overbrengt.

Verder bekijken we welke dingen effectief zijn. We bekijken onderzoeken waarin aanbevelingen worden gedaan die effectiviteitverhogend zijn. Die punten nemen we mee in nieuwe methoden.

Verder is dit jaar de nieuwe haltafdoening in werking getreden. Dit is de strafkant van onze werkzaamheden maar ook hierin hebben we gebruik gemaakt van onderzoek naar effectieve elementen. Halt is hier sterk mee bezig.

Evaluaties kunnen een wezenlijke bijdrage leveren aan preventieve programma's. Hoe gebeurt dat bij jullie?

We evalueren vaak. Op regionaal niveau doen we dit met alle partners. Ook binnen ons bureau bespreken we met de medewerkers hoe de voorlichting is verlopen. Ze kunnen dan zaken door geven aan mij en daar kunnen we dan wat mee doen. Verder brengt het onderzoek wat nu door de UT wordt uitgevoerd ons echt iets wezenlijk. Met onderzoeken in de hand kan je echt dingen veranderen. Het is niet zo dat cijfers alleen belangrijk zijn maar ze zijn wel een belangrijk aanknopingspunt. De oorzaken van die cijfers moeten boven water komen en dan kunnen we er echt wat mee.

Daarnaast vind ik dat gemeenten ook moeten blijven evalueren om verbeteringen in beleid te realiseren.

Interview over de effectiviteit van de preventieve maatregelen in aanloop naar de jaarwisseling

Met: (-----), politie Twente, jeugdzaken

Duur: ongeveer 45 minuten

In het interview met meneer Oosterwijk is over zowel de voorlichting als de samenwerking gesproken. Over de beleidskeuzes die door de politie gemaakt worden is wel gesproken maar omdat meneer Oosterwijk vanuit zijn functie daar op dit moment eigenlijk niet mee te maken heeft, wordt dit ook niet meegenomen in de observaties. Echter, aangezien hij een aantal jaren betrokken was bij de voorlichting vanuit de politie, kunnen we daar enkele observaties uit doen.

Uitvoerig en veelomvattend

We hebben enkele karaktereigenschappen van de voorlichting aan kinderen besproken. Een uitvoerig en veelomvattend programma wordt als iets positiefs gezien. Het idee dat de voorlichting niet alleen wat voor voorlichtingslessen en een paar posters moet omvatten wordt gesteund. Ouders zouden hier ook prima in kunnen worden betrokken. Dit omdat ouders toch een voorbeeldfunctie hebben. Wanneer kinderen op school bij een voorlichting iets leren en thuis zichzelf geconfronteerd zien met een andere mening van de ouders, dan zullen ze toch de dingen geleerd op de voorlichting links laten liggen. Wanneer ouders verkeerde dingen overbrengen ontstaat er toch een dilemma.

Gevarieerde lesmethoden en veelomvattend en de juiste intensiteit.

Dat voorlichting veelomvattend moet zijn, betekent niet dat er ook meer voorlichtingslessen moeten worden gegeven. 1 les is op zich prima. De boodschap komt dan heus wel over. Ook omdat het niet een saai verhaal is maar er ontstaat vanzelf interactie met de kinderen en dan pikken ze de dingen makkelijk op.

Aansluiten bij de doelgroep

Relevantie

Het grootste probleem van algemene voorlichting voor grote groepen mensen of kinderen is dat je niet zeker bent dat je degenen die je wil of moet bereiken ook echt bereikt. De voorlichting in dit geval is gericht op kinderen die graag vuurwerk afsteken en niet bang zijn om is allerlei dingen te proberen die ze eigenlijk niet zouden moeten doen. Ook bij de politie geeft men aan dat het moeilijk is om die kinderen te bereiken. Men kan dat wel een beetje inschatten en dan zien ze dat soort kinderen vaak ook terug bij de politie komen. Dit is natuurlijk niet positief te noemen.

Principes over implementatie

Goede begeleiders

Dat de politie zich de laatste jaren genoodzaakt ziet zich meer terug te trekken op de kerntaken wordt door de jeugdagent natuurlijk jammer gevonden. De politie kan namelijk wel degelijk invloed hebben op kinderen. Dit omdat een agent natuurlijk altijd een zekere uitstraling op kinderen heeft en wanneer er een agent voor de klas staat, is iedereen automatisch vol aandacht. Er wordt echter wel gezegd dat de manier waarop het wordt

overgebracht het belangrijkste is. Wanneer je de kinderen maar weet te raken of bereiken, is het niet belangrijk of je agent bent of niet.

Interview over de effectiviteit van preventieve maatregelen in aanloop naar de jaarwisseling.

Met: (-----), beleidsmedewerker integrale veiligheidszorg

Duur: ongeveer 120 minuten

Hoe is de jaarwisseling verlopen in de gemeente Rijssen-Holten?

In eerste instantie bestond er de indruk dat het erg rustig was verlopen. Ook bij andere partijen zoals de politie en de brandweer. Er was weinig overlast gemeld en ook geen uitgaansgeweld. Echter, na analyse blijkt dat er toch voor €17.000,- schade is aangericht. Dat is een kleine vermindering ten opzichte van vorig jaar. Hierover is men toch niet echt tevreden.

Wanneer beginnen de voorbereiding op de jaarwisseling en is dit op tijd genoeg?

In november wordt het draaiboek uit de kast gehaald. Dan gaan we samen met politie, gemeentelijke buitengewoon opsporingsambtenaren en een particulier beveiligingsbedrijf om tafel zitten en wordt het plan van aanpak doorgesproken en afgestemd. Dit plan van aanpak is in principe al klaar. Er wordt gewerkt vanuit een blauwdruk die elk jaar opnieuw kan worden gebruikt. In de overleggen worden de belangrijke punten nog is doorgesproken en zo weet iedereen waar hij aan toe is. Dit werkt prima. In november beginnen is dus ook op tijd genoeg. Een paar jaar terug is later begonnen, in december pas. Dit werkte echter niet, dan moeten er te veel dingen nog gebeuren.

Met wie gaat u dan om tafel zitten. Op welke zaken heeft u dit jaar ingezet. Is het draaiboek een effectief middel?

Met mensen van de politie, een particulier beveiligingsbedrijf en gemeentelijke boa's. Het beveiligingsbedrijf werkt in principe al voor de gemeente. Ze houden toezicht op openbare gebouwen als scholen. Op oudejaarsdag worden de beveiligers echter ingezet in bijvoorbeeld het centrum om daar te controleren of er geen vuurwerk wordt afgestoken. Dit is namelijk een vuurwerkvrije zone.

Verder wordt er gebruik gemaakt van de boa's. Eigenlijk richt hun werkterrein zich meer op flora en fauna maar tijdens oud en nieuw worden ze ook ingezet om de algemeen plaatselijke verordening te controleren. Zo groeit je capaciteit ineens met 7 mensen.

Vorig jaar werd de schade in de gemeente voornamelijk veroorzaakt door vernieling van verkeersborden. Dit jaar waren veel verkeersborden uitgerust met vuurwerkprofielen. Die zitten aan de achterkant van het bord en vullen de opstaande rand op. Daarin wordt namelijk vaak vuurwerk ingestopt en zo worden borden vernield. Deze profielen werden voornamelijk geplaatst bij borden die op hotspots staan. Echter, dit jaar zijn er toch veel borden vernield. Dus echt een succes was het niet. Het is wel opvallend dat veel borden langs drukke wegen kapot waren. Er wordt nu onderzocht of dit ook iets met de gladheid te maken had en dat auto's er tegen aan zijn gereden.

Verder is er van te voren een nulmeting gedaan. Zo kan er heel precies gekeken worden welke zaken op dat moment heel zijn en na de jaarwisseling kan men dan goed zien welke dingen kapot zijn gemaakt tijdens oud en nieuw.

Verder waren er vorig jaar een paar probleempunten, hotspots, onder andere in de wijk de Veneslagen. Dit jaar hebben we geprobeerd de jongeren op oudejaarsdag aan te spreken en zo proberen te bereiken dat ze geen rotzooi trappen. We hebben vanuit de zogenaamde vuurwerkbus snert en chocomel uitgedeeld. Dit heeft gewerkt aangezien er dit jaar minder problemen waren in de wijk.

Deze afspraken worden in het draaiboek vastgelegd. Dit wordt als een heel effectief middel beschouwd. Dit draaiboek wordt in samenspraak met alle partners opgesteld dus iedereen gaat akkoord en staat achter de maatregelen.

Hoe verloopt de samenwerking? Vind u dat het netwerk effectief te werk gaat. Welke dingen kunnen effectiever en zijn er zaken mis gegaan dit jaar die volgend jaar anders kunnen?

Zoals gezegd loopt de samenwerking perfect. Als het gaat om de voorbereiding op oud en nieuw gaan wij over het algemeen een stuk verder dan andere gemeenten. Daarom krijgen we wel is de vraag of al onze inspanningen niet te veel kosten in verhouding tot de schade die veroorzaakt wordt. Dit is echter niet zo omdat we bijvoorbeeld die boa's en het beveiligingsbedrijf toch al betalen op die dagen. Dat ze dan andere werkzaamheden gaan doen, kost ons niks extra's. Door onze goede verhoudingen willen ze ons best wel een soort van vriendendienst bewijzen.

Verder was de vuurwerkbus dus wel een succesvol project. Jammer alleen dat het probleem zich eigenlijk verplaatst heeft. Dit jaar was het namelijk in wijken waar het vorig jaar redelijk rustig was, heel onrustig.

Dit jaar hadden we een meldlijn ingesteld waar mensen naar toe konden bellen als ze dingen signaleerden die niet in de haak waren. Dit is een goed idee. Daders kunnen vervolgens schikken met de gemeente in plaats van dat de politie meteen wordt ingeschakeld. Alleen is het jammer dat er dit jaar maar twee maal is gebeld.

Verder denken we dat we qua toezicht houden misschien wel aan de max zitten. Er is de afgelopen jaren zoveel aan gedaan dat het maximum wel een keer bereikt is. Ook qua kosten en baten, wanneer we hierin nog verder gaan, wegen de baten niet meer op tegen de kosten.

Er moet vanaf volgend jaar misschien wat meer worden ingezet op bewustwording bij jongeren. Dit kan door bijvoorbeeld jongerenwerkers in te zetten. Jongeren moeten zich bewust worden van de gevolgen die vuurwerk en stunts met vuurwerk kunnen hebben. Een jongerenwerker in onze gemeente heeft zelf zijn vingers verloren door vuurwerk. Door dit te laten zien, confronteer je jongeren heel direct en dit maakt indruk. Verder hebben we video's laten zien die heel confronterend waren.

In de toekomst willen we ook dat wijkagenten meer preventief te werk gaan. Daar zit de volgende gedachte achter. Vaak zijn het niet de probleemjongeren die tijdens oud en nieuw

overlast veroorzaken maar juist de 'normale' jongeren. Om die aan te pakken is heel lastig omdat je ze niet kent en je kan als politie zijnde ook moeilijk vanaf oktober al gaan patrouilleren. Als een wijkagent echter duidelijk laat zien in de periode voor oud en nieuw dat men er bovenop zit, dan zal dit hopelijk jongeren beïnvloeden. De agent kan vertellen over de gevolgen, ook naar de ouders toe, zodat ook deze zullen praten met hun kinderen.

Verder leren we ook van zaken die afgelopen jaren niet hebben gewerkt. Onze toenmalige burgemeester was zeer fanatiek als het ging om de jaarwisseling. Hij accepteerde de schade die veroorzaakt werd gewoon niet. De schade wordt uiteindelijk door de inwoners van de gemeente betaald en dat vond hij gewoon niet kunnen. Om dit te verminderen heeft hij van alles gedaan en zo heeft hij vorig jaar een oproep aan scholieren gedaan om de schade onder de €10.000,- te houden. Dan zou elke school €1000,- krijgen die ze vrij mochten besteden. Dit werkte echter niet, de schade was hoger.

Heeft u het idee dat de gemeente effectief handelt in de voorbereiding. En denkt u dat andere partijen ook begrijpen hoe en waarom de gemeente handelt?

Als we kijken naar de politiek in onze gemeente, dan vinden die veiligheid in het algemeen zeer belangrijk. Daarom krijgt de afdeling integrale veiligheid de laatste jaren altijd een ruim budget. Ook in tijden van bezuiniging wordt onze afdeling niet gekort. Sommige partijen vinden zelfs dat wij een blanco cheque mogen krijgen. Dit betekent dat intern de boel volstrekt duidelijk is. Veiligheid in onze gemeente moet van een hoog niveau zijn. Dit kunnen we dan ook uitstralen naar andere partijen. Zo is discotheek Lucky uitgeroepen als de veiligste disco van het land. Deze uitstraling hebben we ook tijdens de jaarwisseling.

Hoe bereik je burgers en raddraaiers en gebeurt dit effectief?

We maken ons beleid bekend via de website van de gemeente, advertenties en de burgemeester die in de media verschijnt. De media speelt overigens een grote rol in de beeldvorming rond oud en nieuw. Dit omdat ze veel berichten over grote evenementen die ontsporen en schoen die in brand worden gestoken. Om deze redenen is de jaarwisseling de laatste jaren erg in de 'picture'.

Zoals gezegd is er op het terrein van bewustwording nog veel te winnen. Dit zal vermoedelijk volgend jaar meer gaan gebeuren. De burgemeester heeft vorige jaar gastlessen gegeven. Maar omdat de schade daardoor niet echt is verminderd denken we dat het niet geholpen heeft. Verder is de samenwerking met Halt nog niet echt op gang gekomen. Halt heeft moeite om binnen te komen op scholen. Waarschijnlijk omdat scholen onverschillig zijn en te maken hebben met een volle planning. In de toekomst zou Halt wel een rol kunnen gaan spelen.

Het direct aanspreken of aanschrijven van hotshots gebeurt niet. Dit gaat wel erg ver, of je dit moet willen is de vraag.

Denkt u dat regionaal overleg een meerwaarde is voor de behandeling van oud en nieuw in de gemeente?

Ik zit zelf in het regionaal overleg en ik denk dat het wel een meerwaarde kan zijn maar vooral voor de politie. Die kunnen via dit overleg uniformiteit in de handhaving bewerkstelligen op regionaal niveau.

Verder zit er veel verschil tussen de gemeenten. Dus problemen bij de ene gemeente spelen lang niet altijd bij de andere gemeente.

Puur voor onze gemeente is de meerwaarde van dit overleg niet heel groot. Wij lopen als gemeente wel voorop ten opzichte van andere gemeenten in de regio. De maatregelen die daar besproken worden zijn voor ons niet nieuws. Daar zijn we al jaren mee bezig. Ook kan het voor gemeentelijke hulpdiensten nuttig zijn om zaken te coördineren. En voor de communicatie naar buiten toe is het nuttig. Via de media kan je zo een algemeen beeld van de regio doorspelen.

Uit onderzoek blijkt dat christelijke gemeenten vaak met meer problemen kampen tijdens de jaarwisseling dan niet christelijke gemeenten. Herkent u dat?

Er is volgens mij geen grotere schade in de bible beld. Ik kan daar geen causaal verband in ontdekken. De politieacademie heeft dat onderzocht maar volgens mij is dat niet zo. Ze denken dat als mensen geen tv thuis hebben dat kinderen zich dan gaan vervelen en daardoor meer rotzooi gaan trappen. Dit is niet zo. Bovendien heeft iedereen internet en daar wordt door de jeugd veel meer gebruik van gemaakt dan van televisie. Verder denk ik niet dat het zo is dat wij problemen niet onderkennen. Wij doen onze ogen niet dicht voor de werkelijkheid maar het geloof heeft er niks mee te maken in mijn ogen. Verder is het ook niet zo dat we door het jaar heen geen goede band met de jeugd hebben waardoor het met oud en nieuw escaleert. Neem bijvoorbeeld de jeugdketen. Die hebben we in kaart gebracht, we weten waar ze zitten en wat er gebeurd daar. Keten zijn niet perse een plek waar alleen maar gedronken wordt. Het is een sociaal gebeuren waar de jeugd elkaar wil ontmoeten. Vanuit de kerken is men ook bezig met de keten. Op het gebied van alcoholgebruik proberen de kerken jongeren bewust te maken van de gevolgen. Verder worden de keten ook gecontroleerd als het gaat om alcoholgebruik. Met betrekking tot vuurwerk hebben de kerken daar echter geen rol in.

Wordt er vanuit regionaal niveau informatie over bijvoorbeeld goede werkwijzen verstrekt en krijgen jullie landelijke trends en methoden toegespeeld?

We hebben regelmatig contact met de ministeries van VROM en binnenlandse zaken over het onderwerp. Als het om het vieren van de jaarwisseling gaat, heeft Nederland een bijzonder traditie als je het vergelijkt met de rest van Europa. In veel landen wordt er vuurwerk op een centrale plaats afgestoken en gaat niet iedereen zelf in de weer met vuurwerk. Dat maakt Nederland een bijzonder land. Daar komt nog eens bij dat er veel illegaal vuurwerk in Nederland binnenkomt. Hierover hebben wij, en vooral de burgemeester, veel contact gehad met landelijke overheden. Er zou meer gecontroleerd moeten worden op illegaal vuurwerk. En niet alleen bij de grens maar al eerder in de keten, dus in de landen waar het Europa binnen komt al. Het is absoluut een probleem met een internationaal karakter. Daarom zouden er meer regels op Europees niveau moeten worden gemaakt.

Verder hebben we veel contact met de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

Als het gaat om onderzoeken die gedaan worden de laatste tijd ben ik van mening dat de onderzoeken van de politieacademie niet zo toepasbaar zijn op lokale situaties als de aanbevelingen die de commissie onder leiding van Thom de Graaf heeft gedaan. Die aanbevelingen hebben meer oog voor de lokale situatie. Echter, wat mij betreft zouden ze nog een stuk concreter mogen worden om gemeenten nog meer te helpen.

Samenvatting

Het object van studie in dit onderzoek is de jaarwisseling in Nederland. Dit onderzoek is gedaan in opdracht van Halt Twente en Halt Oost-Brabant. Hun betrokkenheid bij de jaarwisseling is tweeledig. Ten eerste verzorgt men voorlichting op middelbare scholen en basisscholen en ten tweede is men betrokken bij regionale overleggen in de voorbereiding naar oud en nieuw. Uitgaande van deze voor Halt relevante aspecten is de onderzoeksvraag die in dit onderzoek zal worden beantwoord de volgende: *Hoe effectief zijn de preventieve maatregelen die in aanloop naar de jaarwisseling 2009/2010 zijn getroffen door onder andere gemeenten, Halt en de politie?*

Preventieve maatregelen zijn opgedeeld in enerzijds samenwerking en voorbereiding van en door de verschillende betrokken organisaties en anderzijds de voorlichtingscampagne gegeven door Halt. Deze tweedeling komt terug in de deelvragen.

Dit onderzoek is kwalitatief van aard en informatie en gegevens zijn gehaald uit zes interviews met beleidsmedewerkers van de gemeenten Rijssen-Holten, Enschede en Heusden, politie en Halt. Daarnaast zijn evaluaties en plannen van aanpak gebruikt als achtergrondinformatie. Het theoretisch kader geldt als basis voor de conclusies.

Onderwerpen zijn hieruit afgeleid.

Hieronder zullen de belangrijkste conclusies worden weergegeven. Weer zal de tweedeling van voorbereiding en voorlichting worden aangehouden.

Op gemeentelijk niveau bereidt men de jaarwisseling voor in samenwerking met allerlei organisaties. Op het eerste gezicht lijkt de politie daarin de belangrijkste. Echter, dit blijkt niet per definitie zo te zijn. Lokale afdelingen hebben beperkte beleidsvrijheid en allerlei keuzes worden op hoger niveau gemaakt. Men overlegt wel maar van echte wisselwerking is geen sprake.

Het opstellen van een draaiboek blijkt een effectief middel te zijn om afspraken te maken en daar vanuit voor te bereiden. De kans op fouten door miscommunicatie wordt hierdoor verkleint. Onderling contact tussen organisaties is goed. Echter, de samenwerking verliep nergens helemaal vlekkeloos. Onverwachte problemen of verkeerde inschattingen zorgden voor moeilijkheden in de voorbereiding. De gemeenten in dit onderzoek bleken zich bewust van hun coördinatierol. Ook de politieke kant van gemeenten werd als belangrijk beschouwt. De rol van een burgemeester werd als belangrijk ingeschat, iets waar twee gemeenten goed gebruik van maakten. De burgemeester kan makkelijk contact met inwoners maken, iets wat in één gemeente duidelijk was misgegaan. Regionale overleggen zijn verschillend opgezet. In Brabant gemeenten niet betrokken, men zou zich af kunnen vragen of dit goed is. In Twente moeten heel duidelijk stappen worden gemaakt in het overleg om het nuttiger en effectiever te maken.

De voorlichting is ook beoordeeld op effectiviteit. Conclusie kan zijn dat men vindt dat de campagne zoals nu opgezet in staat moet zijn om jongeren te bereiken. Feit blijft echter dat follow-ups effectiviteitverhogend werken. De rol van ouders en leraren in de voorlichting zou daarom moeten worden vergroot. Ook omdat deze mensen positieve relaties met kinderen hebben en dus in potentie makkelijker een kind kunnen bereiken dan een voorlichter. Symbolische figuren als een agent of brandweer man maken het voor kinderen interessant maar de basis moet een goed verhaal zijn. Voorlichtingsmateriaal en methoden moeten daarom worden geëvalueerd, op een betere manier dan hoe het momenteel gaat. Verder blijkt het lastig om risicokinderen te bereiken. Hier zouden nieuwe methoden zich meer op mogen richten.